Халқ сўзи

Ўзбекистон – келажаги буюк давлат

2025 ЙИЛ — АТРОФ-МУҲИТНИ АСРАШ ВА «ЯШИЛ» ИҚТИСОДИЁТ ЙИЛИ

1991 йил 1 январдан чиқа бошлаган ● WWW.XS.UZ ● E-mail: Info@xs.uz ● 2025 йил 2 август, № 157 (9052) Шанба

Сайтимизга ўтиш учун QR-кодини телефонингиз орқали сканер қилинг.

СТРАТЕГИК ИНФРАТУЗИЛМА ЛОЙИҲАЛАРИ АМАЛИЙ БОСҚИЧГА ЎТАДИ

Президент Шавкат Мирзиёевга транспорт соҳасидаги йирик лойиҳалар бўйича ахборот берилди.

Иқтисодиёт ривожланиб, ҳаёт суръати тезлашгани сари транспорт алоқаларига талаб ҳам ошаверади. Тошкент шаҳрига авиайўловчилар оқими 2030 йилда 15 миллионга етиши кутилмоқда. Лекин бунга ҳозирги аэропортнинг қуввати етмайди. Шаҳар ичида жойлашгани сабабли уни кенгайтириш имкони ҳам йўқ.

Шу боис Тошкент вилоятида янги халқаро аэропорт қуриш режалаштирилган. Бугунги кунда хусусий шериклик бўйича хорижий компаниялар таклифлари кўриб чиқилмоқда.

Тақдимотда мутасаддилар ушбу йирик лойиҳанинг барча жиҳатлари бўйича ахборот берди.

Сўнгги йилларда йўл хўжалигига ҳам катта маблағ ажратилиб, янги иншоотлар барпо этилмоқда. Автотранспортлар ҳаракатига қулайлик яратиш мақсадида муқобил йўллар қурилиши ҳам лойиҳалаштирилмоқда. Бу борада инвесторларга жозибадор муҳит яратиш учун “Автомобиль йўллари тўғрисида”ги қонун янги таҳрирда ишлаб чиқилди.

Шуларга асосланиб, Тошкент билан Самарқанд ўртасида муқобил тезюрар магистраль йўл қуриш лойиҳасига бир неча ҳамкор давлатлар компаниялари қизиқиш билдирган.

Мутасаддилар улар билан ўтказилган музокаралар натижалари ва таклифлари ҳақида ҳисобот берди.

Давлатимиз раҳбари ушбу стратегик инфратузилмаларни пухта ўйлаб лойиҳалаштириш ва тезроқ амалий босқичга ўтиш зарурлигини таъкидлади.

ЎзА.

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Сенатининг тўққизинчи ялпи мажлиси тўғрисида АХБОРОТ

2025 йилнинг 1 август куни Тошкент шаҳрида Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Сенатининг тўққизинчи ялпи мажлиси ўз ишини бошлади.

Унда Сенат, ҳукумат аъзолари, вазирлик ва идораларнинг вакиллари, маҳаллий Кенгашларнинг депутатлари, Сенат ҳузуридаги Ёшлар парламенти аъзолари ҳамда оммавий ахборот воситалари ходимлари қатнашди.

Видеоконференцалоқа тарзида ўтказилган ялпи мажлисни Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Сенати Раиси Танзила Норбоева олиб борди.

Ялпи мажлис Сенатнинг “YouTube” тармоғидаги саҳифаси орқали тўғридан-тўғри ёритиб борилди.

Сенат ялпи мажлисининг биринчи иш кунида сенаторлар дастлаб “Лицензиялаш, рухсат бериш ва хабардор қилиш тартиб-таомиллари янада такомиллаштирилиши муносабати билан Ўзбекистон Республикасининг айрим қонун ҳужжатларига ўзгартириш ва қўшимчалар киритиш тўғрисида”ги қонунни муҳокама қилди.

Сўнгги йилларда мамлакатимизда лицензиялаш, рухсат бериш ва хабардор қилиш тартиб-таомилларини янада такомиллаштириш бўйича кенг кўламли ишлар амалга оширилмоқда.

Мажлисда давлат хизматларини кўрсатишда бюрократизмни ва маъмурий тўсиқларнинг бартараф этилаётгани, шу жумладан, аҳолининг масофадан туриб электрон давлат хизматларидан мустақил равишда фойдаланиш имкониятлари кенгайтирилаётгани таъкидлаб ўтилди.

Шу билан бирга, сенаторлар лицензиялаш, рухсат бериш ва хабардор қилиш тартиб-таомиллари талаблари бузилганидан кейин ҳуқуқбузар томонидан жарима ихтиёрий равишда тўланганда жарима миқдорига нисбатан имтиёз қўллаш амалиётини жорий этиш зарурати юзага келаётганига алоҳида урғу берди.

Худди шундай жарима солиш тўғрисидаги қарорларни махсус электрон тизим воситасида расмийлаштириш, лицензиялаш, рухсат бериш ва хабардор қилиш тартиб-таомилларини Ўзбекистон Республикаси норезиденти бўлган чет эл юридик шахслари томонидан амалга ошириш борасида айрим очиқ қолган масалаларни ҳуқуқий жиҳатдан тартибга солиш зарурияти юзага келмоқда.

Ушбу қонун билан “Лицензиялаш, рухсат бериш ва хабардор қилиш тартиб-таомиллари тўғрисида”ги, “Давлат божи тўғрисида”ги, “Ёнғин хавфсизлиги тўғрисида”ги, “Экспорт назорати тўғрисида”ги ва “Туризм тўғрисида”ги Ўзбекистон Республикаси қонунларига, шунингдек, Маъмурий жавобгарлик тўғрисидаги ҳамда Божхона кодексларига лицензиялаш, рухсат бериш ва хабардор қилиш тартиб-таомилларини такомиллаштиришга қаратилган ўзгартириш ва қўшимчалар киритиш назарда тутилмоқда.

➡2

ЎЗБЕКИСТОН ТЕМИР ЙЎЛ ТРАНСПОРТИ СОҲАСИ ХОДИМЛАРИГА

Қадрли дўстлар!

Аввало, сиз, азизларни — мингминглаб заҳматкаш йўлсоз, қурувчи ва муҳандислар, энергетик ва алоқачилар, машинист ва вагон кузатувчиларини, соҳанинг барча ишчи-хизматчилари ва фахрийларини бугунги касб байрамингиз билан чин қалбимдан самимий муборакбод этиб, ўзимнинг юксак ҳурматим ва эзгу тилакларимни изҳор этаман.

Сизларнинг фидокорона меҳнатингиз билан барпо этилаётган янги темир йўл ва коммуникация тармоқлари, станция ва вокзаллар, аҳоли ва ташкилотларга кўрсатилаётган хизматлар халқимизнинг узоғини яқин, оғирини енгил қилиш, мамлакатимиз транзит салоҳиятини ошириш, иқтисодиётимиз тармоқлари ва ижтимоий объектларнинг бир маромда ишлашини таъминлашда, ҳеч шубҳасиз, беқиёс аҳамиятга эга.

Ушбу қутлуғ айёмда туну кун самарали меҳнат қилиб, ана шундай масъулиятли соҳа равнақига муносиб ҳисса қўшаётган кўп миллатли темир йўл жамоаларига, тизимдаги барча хизматчи ва ходимларга ўз номимдан, бутун халқимиз номидан чуқур миннатдорлик билдираман.

Ҳурматли темирйўлчилар!

Сўнгги йилларда миллий тараққиёт дастурларини амалга ошириш жараёнида мамлакатимизнинг транспорт-коммуникация ва транзит салоҳиятини оширишга устувор аҳамият бераётганимиз сизларга яхши маълум. Шу борадаги кенг кўламли ислоҳотлар туфайли Ўзбекистон темир йўллари фаолияти тубдан такомиллаштирилиб, соҳада муҳим лойиҳа ва дастурлар ҳаётга жорий этилаётганини мамнуният билан таъкидлаш лозим. Қисқа муддатда 3 минг 800 километрдан зиёд темир йўл электрлаштирилиб, Бухоро — Урганч — Хива темир йўли қуриб битказилгани, локомотив парки замонавий техникалар билан тўлдириб борилаётгани шу йўналишдаги ишларимиз кўламидан далолат беради.

Энг муҳими, бундай саъй-ҳаракатларимиз узвий ва давомли бўлиб, бунинг тасдиғини Тошкент — Урганч — Хива йўналишида юқори тезликда ҳаракатланадиган электр поездлар қатновини йўлга қўйиш, Мискин — Нукус темир йўл тармоғини электрлаштириш жараёнлари жадаллик билан олиб борилаётгани мисолида яққол кўриш мумкин.

Бундан ташқари, бу йил аҳолига сифатли транспорт хизмати кўрсатиш, туризмни ривожлантириш мақсадида Самарқанд шаҳридан Ургутга, Тошкент вилоятидаги Байтқўрғон станциясидан Паркент туманига темир йўл тармоғини тортиб бориш ишлари бошланди. Шунингдек, Хитой — Қирғизистон — Ўзбекистон темир йўли қурилиши бўйича йирик халқаро лойиҳанинг амалга оширилаётгани нафақат мамлакатимиз, балки минтақамиз келажаги учун ҳам муҳим аҳамиятга эга.

Қадрли соҳа ходимлари!

Бугунги кунда темир йўл транспортини янада ривожлантириш, кўрсатилаётган хизматлар тури ва ҳажмини кўпайтириш, уларнинг сифатини ошириш, муҳим замонавий коммуникация объектларини барпо этиш бўйича ҳали олдимизда улкан вазифалар турганини, Янги Ўзбекистонга ҳозирги давр талабларига жавоб берадиган қудратли темир йўл саноати, темир йўл тармоқлари ва хизматлари зарурлигини, ўйлайманки, барчамиз яхши тушунамиз.

Тарихимизда илгари кўрилмаган бундай улуғвор ва масъулиятли вазифаларни амалга оширишда биз, аввало, чуқур билим ва катта меҳнат тажрибасига эга бўлган, ўз иши ва касбини чин дилдан севадиган, бутун умрини элга хизмат қилишдек олийжаноб ишга бағишлаб келаётган сиз, жонкуяр ва заҳматкаш темирйўлчиларимизга таянамиз.

Аминманки, сизлар халқимизнинг ана шундай юксак ишончидан куч ва илҳом олган ҳолда янада самарали меҳнат қилиб, соҳа тараққиётини албатта янги босқичга олиб чиқасиз.

Сиз, азизларни касб байрамингиз билан яна бир бор табриклаб, барчангизга мустаҳкам соғлиқ, хонадонларингизга тинчлик-хотиржамлик ва бахту саодат, серқирра фаолиятингизда янги ютуқ ва омадлар тилайман.

Шавкат МИРЗИЁЕВ,
Ўзбекистон Республикаси Президенти

МАМЛАКАТ ТАРАҚҚИЁТИНИНГ ЛОКОМОТИВИ

Давлатимиз раҳбари ташаббуси билан 2017 йилдан буён мамлакатимизда ҳар йили август ойининг биринчи якшанбаси Темир йўл транспорти ходимлари куни сифатида кенг нишонлаб келинмоқда.

Шукуҳ

Ҳар қандай давлатнинг иқтисодий салоҳияти юксалишида транспорт коммуникациялари, айниқса, темир йўллар беқиёс аҳамиятга эга. Зеро, “пўлат излар” ётқизилган манзилларга у билан бирга тараққиёт ҳам кириб бориб, ўша жойда фаровонлик, ободлик, маданий ва маърифий юксалиш ҳукм суради. Шу боис мамлакатимизда транспорт тизимининг муҳим бўғини — темир йўлларни ривожлантириш, янги линиялар қурилишига алоҳида эътибор қаратилмоқда. Натижада кейинги йилларда темир йўл линиялари барпо этилиб, улар том маънода иқтисодиётимизнинг асосий қон томирларига айланди.

Дарҳақиқат, Президентимизнинг 2023 йил 10 октябрдаги “Ўзбекистон Республикаси темир йўл транспорти соҳасини тубдан ислоҳ қилиш чора-тадбирлари тўғрисида”ги қарорига мувофиқ мамлакатимизда темир йўл инфратузилмасини ривожлантириш, янги йўлларни қуриш орқали транспорт йўлакларини кенгайтириш тараққиётнинг муҳим ва стратегик йўналишларидан бирига айланди. Натижада тарихий Буюк Ипак йўлининг узундан-узоқ карвон излари ўрнини замонавий транспорт-коммуникация тизимлари, хусусан, темир йўллар эгаллай бошлайди. Айниқса, сўнгги икки йил давомида темир йўл транспорти соҳасини тубдан ислоҳ қилиш, мураккаб тоғ ва чўл шароитларида янги темир йўлларни барпо этиш, юқори тезликдаги поездлар ҳаракатини ташкил қилиш, темир йўлларни электрлаштириш, юк ва йўловчи ташиш вагонларини ишлаб чиқариш бўйича кўплаб йирик лойиҳалар амалга оширилди.

Кеча Тошкент шаҳрида бўлиб ўтган темирйўлчилар касб байрамига бағишланган тадбирда бу алоҳида эътироф этилди.

Мамлакатимиз Президенти Шавкат Мирзиёевнинг соҳа ходимларига йўллаган байрам табригини Ўзбекистон Республикаси Президенти Администрацияси Коммуникациялар департаментининг раҳбари — Президентнинг матбуот котиби Шерзод Асадов ўқиб эшиттирди.

➡5

Депутатлар — ҳудудларда

САЙЛОВЧИЛАР ОЛДИДАГИ БУРЧ ВА МАСЪУЛИЯТ

Аввал хабар берилганидек, шу кунларда Олий Мажлис Қонунчилик палатаси депутатлари ҳудудларда бўлиб, ўз электорати — сайловчилар олдидаги бурч ва масъулиятни чукур англаган ҳолда, бир қатор учрашувлар ўтказмоқда. Асосий эътибор аҳолини ўйлантираётган масалаларни таҳлил қилиш ҳамда уларни бартараф этиш чора-тадбирларини кўришга қаратилаётир. Бу бежиз эмас. Чунки демократик ислоҳотларни рўёбга чиқариш, унинг ҳуқуқий асосини такомиллаштириш, халқчил қонун лойиҳаларини ишлаб чиқишда аҳоли билан очиқ мулоқотлар ва унда кўтариладиган таклифлар долзарб бўлиб, депутатлар бундан унумли фойдаланаётир.

Халқ вакиллари кўмаги билан амалга ошган ташаббус

Олий Мажлис Қонунчилик палатаси депутатлари Барно Бердиева, Руслан Собиров, Адҳам Исмоилов Урганч туманидаги Ҳидоят маҳалласида жойлашган оилавий нодавлат мактабгача таълим муассасасининг очилиш маросимида иштирок этди.

Мазкур боғча 50 ўринга мўлжалланган бўлиб, айни пайтда 32 нафар бола замонавий талабларга жавоб берадиган шароитда таълим-тарбия олиб келмоқда. Боғчада қулай муҳит яратилган, нутқ ривожи, ижодий фикрлаш ва фаол дунёқарашни шакллантирувчи ўқув-тарбиявий дастурлар йўлга қўйилган.

Ушбу боғча раҳбари Барно Султонова фарзандларини ёлғиз улғайтирган аёлдир. У маълум муддат хорижда ишлаб қайтгач, ўз юртида болалар келажаги учун ҳисса қўшиш, таълим соҳаси орқали жамиятга наф келтириш мақсадида боғча ташкил этишга қарор қилади.

Бироқ тадбиркор аёл олдида турли тўсиқлар, расмий ҳужжатлаштиришдаги муаммолар, лицензиялаш жараёнидаги кечикишлар туфайли боғча очиш осон кечмади. Айнан шу жараёнда у Олий Мажлис Қонунчилик палатасига мурожаат қилди. Депутатлар томонидан маҳаллий ҳокимият, мактабгача ва мактаб таълими бошқармаси билан ўрнатилган ҳамкорлик натижасида тадбиркор аёл ўз орзусини амалга ошириш имконига эга бўлди.

➡4

Юртимиз бўйлаб

ЕР ЮЗИНИНГ САЙҚАЛИ

ЁКИ МАҚОЛАГА СИҒМАГАН САМАРҚАНД

1

Отам оддий колхозчи, аммо ғурури баланд киши эди. Қишлоқ ва қишлоқдошлар шаъни учун қайғуришни ўзи учун шарафли бурч деб ҳисоблар ва мавриди келганда бошқаларнинг ҳавасини келтириш мақсадида озгина лоф ҳам қўшиб юборарди.

Қиш кунларининг бирида ҳамқишлоқлар от-эшаклар билан туманнинг нариги томонидаги овулга тўйга боришади.

— Қишлоғимизда мактаб қурилди! — дея мақтанади суҳбатлашиб ўтиришганида мезбонларнинг «оғзи каттаси». — Энди зўр «кулуп» қурамиз...

— Э-э, кейинда қопкетипсилар-ку! — дарров жавоб қайтаради отам. — Анча бўлди бизни қишлоққа поезд келганига!

Мезбонлар тугул, ҳамқишлоқларимиз ҳам ер остидан бир-бирига маъноли қараб олишади, аммо сир беришмайди.

— Кўчимбой, лоф ҳам эви билан-да, — дейди қайтишаётганда Мустафоқул бобо. — Кўчангизда эшакарава зўрға юради-ю, поезд дейсиз-а-а?

— Молхонадаги темир излар поезд йўли бўлмай, нима? — бўш келмайди отам. — Дунё бехабарсиз-да, Мустафоқул...

Бу жавобдан роҳатланган ҳамқишлоқлар кула-кула, эшакка хала босадилар.

Дарҳақиқат, чўпон-чўлиқларга осон бўлсин учун ўша пайтда молхонадан чуқургача 25 — 30 метрча узунликда темир излар ётқизилган эди...

Ўтган асрнинг 60-йилларидаги гаплар бу. Қанча сувлар оқиб кетди ундан сўнг. Замонлар ўзгарди, советлар даври тугади, мустақил бўлдик. Аммо бундан атиги ўн йил аввал ҳам бу гапларга ҳеч ким ишонмас, тушингни сувга айт деб масхара қилишарди. Қалови топилса, халқ қалқса, асрларга татигулик ишлар бўлиши мумкин экан ўн эмас, икки-уч йилда ҳам. Ургут темир йўли бунга ёрқин мисолдир. Йўл Ўзбекистон Президенти 2023 йил 10 октябрда имзолаган қарордан кейин режалаштирилди. 2025 йилнинг 27 май куни ўтказилган тақдимотда эса давлатимиз раҳбарига мазкур йўлнинг 7 километрига темир излар ётқизилгани тўғрисида ахборот берилди. Одамларнинг кўз ўнгида эртаклар чинга, афсоналар ҳақиқатга айлана бошлади.

➡3

Халқ сўзи
www.xs.uz /xalqsuzi.uz @xs_uz
2025 йил 2 август

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Сенатининг тўққизинчи ялпи мажлиси тўғрисида

АХБОРОТ

1 Мазкур ўзгартириш ва қўшимчалар лицензиялаш, рухсат бериш ва хабардор қилиш тартиб-таомилларини соддалаштиришга, ҳуқуқбузар томонидан жарима ихтиёрий равишда тўланган тақдирда унга нисбатан имтиёзлар қўлланилишини, лицензиялаш тартиб-таомиллари давлат хизматлари марказлари орқали ҳам амалга оширилишини таъминлашга хизмат қилади.

Ялпи мажлис давомида қонун қизғин муҳокама этилиб, унинг келгусида тадбиркорлик соҳасидаги мажбурий талабларни қисқартириш орқали тадбиркорлик фаолиятини амалга оширишда қулай шарт-шароитларни таъминлашда кенг имкониятлар яратишга хизмат қилиши юзасидан фикрлар билдирилди.

Мазкур қонун сенаторлар томонидан маъқулланди.

Шунингдек, ялпи мажлисда "Ўзбекистон Республикасининг айрим қонун ҳужжатларига мувофиқликни баҳолаш органларининг масъулиятини янада оширишга ҳамда маҳсулотларни ўз ихтиёри билан чақириб олган тадбиркорларга енгиллик беришга қаратилган қўшимча ва ўзгартиришлар киритиш тўғрисида"ги қонун кўриб чиқилди.

Сенаторлар томонидан кейинги йилларда мамлакатимизда мувофиқликни баҳолаш жараёнларига замонавий усулларни жорий этиш орқали истеъмолчилар ҳуқуқларини ҳимоя қилиш ҳамда уларнинг ҳаёти ва соғлиғини муҳофаза қилишга қаратилган қатор ишлар амалга оширилаётганлиги таъкидланди.

Сенат аъзолари мувофиқликни баҳолаш қоидаларини бузганлик учун таъсир чораларини кучайтириш, техник регламентлар талабларига жавоб бермайдиган маҳсулотни чақириб олган тадбиркорларга енгиллик бериш механизмларини шакллантириш мақсадида қонунчилик ҳужжатларини янада такомиллаштириш зарурати юзага келаётганига алоҳида ўхталиб ўтдилар.

Қонун билан Фуқаролик кодексига, "Истеъмолчиларнинг ҳуқуқларини ҳимоя қилиш тўғрисида"ги, "Стандартлаштириш тўғрисида"ги ва "Техник жиҳатдан тартибга солиш тўғрисида"ги қонунларга мувофиқликни баҳолаш органларининг масъулиятини оширишга ҳамда техник регламентлар ва қўлланилиши мажбурий бўлган стандартларга жавоб бермайдиган маҳсулотни чақириб олган тадбиркорликни рағбатлантиришга қаратилган қўшимча ва ўзгартиришлар киритилмоқда.

Сенаторлар ўз чиқишларида ушбу қонун келгусида мувофиқликни баҳолаш органларининг масъулиятини оширишга ва истеъмолчилар ҳуқуқларини янада ишончли ҳимоя қилишга хизмат қилишини таъкидлаб ўтди.

Шунингдек, ялпи мажлис давомида қонун қизғин муҳокама қилиниб, ҳуқуқий ҳужжат тегишли талабларга жавоб бермайдиган маҳсулотни чақириб олган юридик шахсларни молиявий санкциялардан озод қилиш орқали сифатсиз ва хавфли маҳсулотлар реализацияси ҳамда истеъмолини чеклашни ҳам таъминлаши қайд этилди.

Муҳокама якунида мазкур қонун сенаторлар томонидан маъқулланди.

Шундан сўнг "Ўзбекистон Республикасининг айрим қонун ҳужжатларига низоларни муқобил ҳал этишда медиация институтини такомиллаштиришга қаратилган ўзгартириш ва қўшимчалар киритиш тўғрисида"ги қонун муҳокама қилинди.

Сўнгги йилларда республикамизда ҳуқуқни ҳимоя қилиш, жисмоний ҳамда юридик шахсларнинг вақт ва маблағини тежаш, турли қоғозбозликларнинг олдини олиш, низоларни тарафларнинг ярашувига асосан тинч йўл билан ҳал этишга қаратилган ҳуқуқ институтлари, хусусан, медиация институти, шунингдек, ҳакамлик судлари томонидан низоларни судгача ҳал қилиш амалиёти йўлга қўйилганлиги сенаторлар томонидан таъкидланди.

2019 йилда қабул қилинган "Медиация тўғрисида"ги Қонун ҳамда Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2020 йил 17 июндаги "Низоларни муқобил ҳал этишнинг механизмларини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида"ги қарори бу борада янги босқичи бошлаб берганлиги қайд этилди.

Бироқ судларда иш ҳажми йилдан-йилга ортмоқда, судга қадар ва ёки суд муҳокамасининг босқичида медиатив келишувлар сони эса атиги 4,2 фоизни ташкил қилади, бу медиациянинг таъсир доирасини кучайтириш, соҳага ишончни янада ошириш зарурлигидан дарак беради.

Мазкур қонун ушбу масалаларнинг ҳуқуқий ечими сифатида ишлаб чиқилган бўлиб, "Медиация тўғрисида"ги, "Нотариат тўғрисида"ги, "Давлат божи тўғрисида"ги, "Суд ҳужжатлари ва бошқа органлар ҳужжатларини ижро этиш тўғрисида"ги қонунлар, шунингдек, Фуқаролик процессуал, Иқтисодий процессуал, Солиқ ҳамда Оила кодексларига ўзгартириш ва қўшимчалар киритилмоқда.

Хусусан, "Нотариат тўғрисида"ги қонунда нотариусга "Медиация тўғрисида"ги қонунда белгиланган тартибда чекланмаган медиатор вазифасини бажариш ҳуқуқи берилиши назарда тутилмоқда.

Шунингдек, "Медиация тўғрисида"ги қонун янги боб билан тўлдирилиб, медиация соҳасидаги ваколатли давлат органи этиб Адлия вазирлиги белгиланмоқда. Унда Адлия вазирлиги ўз ваколатлари доирасида медиацияга оид норматив-ҳуқуқий ҳужжатларни қабул қилиши, медиаторларнинг касб этикаси қоидаларини, уларнинг касбий малакасини ошириш тартибини ҳамда медиаторларни тайёрлаш дастурларини тасдиқлаши, шунингдек, қонунчиликка мувофиқ бошқа ваколатларни ҳам амалга ошириши мумкинлиги белгиланмоқда.

Шу билан бирга, амалдаги қонунчилик ҳужжатларида медиация қўлланиладиган соҳалар доираси кенгайтирилиб, медиаторларнинг нопрофессионал тури чиқариб ташланмоқда ва медиаторларга олий маълумотли бўлиш талаби қўйилмоқда. Медиаторларнинг ҳар уч йилда малакасини ошириш зарурати, медиаторларнинг малака комиссиялари ташкил этилиши, медиатив келишувни мажбурий ижро этишга оид қоидалар киритилмоқда.

Сенаторлар ушбу қонуннинг қабул қилиниши низоларни судгача ҳал қилиш механизмларининг амалиётда самарали ишлашини таъминлашга, медиация соҳасининг ҳуқуқий асосларини мустаҳкамлаш орқали судларда иш юкламасини камайтиришга, шунингдек, Ўзбекистоннинг бизнес юритиш соҳасидаги халқаро рейтингдаги даражасини ва инвестициявий имижини халқаро даражада юксалтиришга хизмат қилишини таъкидлади.

Қонун сенаторлар томонидан маъқулланди.

Бундан ташқари, сенаторлар томонидан "Ўзбекистон Республикасининг айрим қонун ҳужжатларига ўзгартириш ва қўшимчалар киритиш тўғрисида"ги қонун кўриб чиқилди.

Қайд этилганидек, кейинги йилларда давлатимиз манфаатларини ҳимоя қилиш ва хавфсизлиги соҳасидаги ижтимоий муносабатларни ҳуқуқий жиҳатдан тартибга солишнинг барқарорлигини таъминлаш, сифати ва самарадорлигини ошириш, шунингдек, республикада аҳолини ва ҳудудларни табиий ҳамда техноген хусусиятли фавқулодда вазиятлардан муҳофаза қилиш соҳасида аниқ мақсадга қаратилган кенг кўламли ишлар олиб борилмоқда.

Шу билан бирга, мамлакатимизда махсус юклар ва ҳарбий таркибларнинг транзити билан боғлиқ рухсатномаларни бериш тартибини соддалаштириш, шунингдек, иқлим ўзгариши билан боғлиқ табиий офатлар хавфини камайтириш ҳамда фавқулодда вазиятлар натижасида етказилган зарарни баҳолаш механизмларини аниқ белгилаш зарурати юзага келмоқда.

Амалдаги "Махсус юклар ва ҳарбий таркибларнинг транзити тўғрисида"ги Қонунда транзит рухсатномасини бериш ёки уни беришни рад этиш тўғрисидаги қарор ариза олинган санадан эътиборан 30 кундан ошмайдиган муддатда қабул қилиниши, зарур ҳолларда эса мазкур муддат узайтирилиши мумкинлиги белгиланган.

Шу муносабат билан муҳокама қилинган қонун билан "Махсус юклар ва ҳарбий таркибларнинг транзити тўғрисида"ги Қонунга транзит рухсатномасининг амал қилиш муддати кўпи билан 90 кун этиб белгиланиши киритилмоқда.

Шунингдек, амалдаги қонунчиликдаги бўшлиқларни бартараф этиш мақсадида транзит рухсатномасини бериш ёки уни беришни рад этиш тўғрисидаги қарор ариза олинган кундан эътиборан йигирма кундан ошмайдиган муддатда қабул қилиниши назарда тутилмоқда, мазкур муддатни узайтиришга асос бўлувчи ҳолатлар ҳамда узайтириш мумкин бўлган муддат чегараси аниқ белгилаб қўйилмоқда.

Бундан ташқари, қонун билан "Аҳолини ва ҳудудларни табиий ҳамда техноген хусусиятли фавқулодда вазиятлардан муҳофаза қилиш тўғрисида"ги Қонунга ҳам тегишли ўзгартириш ва қўшимчалар киритилмоқда.

Сенаторлар томонидан қонуннинг қабул қилиниши махсус юклар ва ҳарбий таркибларнинг транзити ўзгармини оширишга, аҳолини ва ҳудудларни фавқулодда вазиятлардан муҳофаза қилиш соҳасидаги муносабатларни тартибга солишнинг ҳуқуқий асосларини мустаҳкамлашга хизмат қилиши таъкидланди.

Муҳокамадан сўнг қонун сенаторлар томонидан маъқулланди.

Ялпи мажлисда "Ўзбекистон Республикасининг айрим қонун ҳужжатларига қўшимча ва ўзгартиришлар киритиш тўғрисида"ги қонун муҳокама қилинди.

Акмал МУҲАММАДОВ олган суратлар.

Қайд этилганидек, сўнгги йилларда мамлакатимизда меҳнат миграцияси кўлами ортиб, чет элдан қайтган фуқаролар сони кўпаймоқда. Шунингдек, Ўзбекистонга ҳам кўплаб чет эл фуқаролари тижорат, меҳнат қилиш мақсадларида кириб келмоқда. Ушбу тоифадаги шахсларнинг айримлари орасида ихтиёрий ўтказилган текширув натижалари уларда инсон учун хавфли бўлган юқумли касалликлар мавжудлигини кўрсатган.

Хусусан, 2024 йилда узоқ муддат чет элда бўлиб қайтган 1,7 миллион фуқаронинг фақат 434 минги ёки 25 фоизи ихтиёрий равишда ОИВ/ОИТСга текширилган. Уларнинг 1 512 нафарида бундай касаллик аниқланган. Шунингдек, 2024 йилда 12,7 мингдан ортиқ чет эл фуқаролари ва фуқаролиги бўлмаган шахслар ихтиёрий равишда ОИВ/ОИТСга текширилган ҳамда уларнинг 81 нафари бундай касалликка чалингани аниқланган.

Инсон учун хавфли бўлган юқумли касалликлар ихтиёрий текширувдан ўтказилган мигрантлар орасида аниқланган, текширувдан ўтмаган мигрантларнинг қанчасида юқумли касалликлар борлиги номаълум. Шу жиҳатдан ушбу қонун долзарб аҳамият касб этади.

Қонун билан Ўзбекистон Республикасининг "Одамнинг иммунитет танқислиги вируси келтириб чиқарадиган касаллик (ОИВ инфекцияси) тарқалишига қарши курашиш тўғрисида"ги, "Хусусий бандлик агентликлари тўғрисида"ги ва "Аҳоли бандлиги тўғрисида"ги қонунларига бир қатор ўзгартириш ва қўшимчалар киритилмоқда.

Жумладан, узлуксиз тўқсон кун ва ундан ортиқ муддат давомида чет элда бўлиб қайтган ўн саккиз ёшдан олтмиш ёшгача бўлган Ўзбекистон Республикаси фуқаролари, Ўзбекистон Республикаси ҳудудида доимий яшайдиган чет эл фуқаролари ва фуқаролиги бўлмаган шахслар ҳамда меҳнат фаолиятини амалга ошириш учун Ўзбекистон Республикасига кириб келаётган чет эл фуқаролари ва фуқаролиги бўлмаган шахсларни мажбурий равишда ОИВга тиббий текширувдан ўтказиш белгиланмоқда.

Шунингдек, Ўзбекистон Республикаси фуқаролари ва Ўзбекистон Республикасида доимий яшайдиган фуқаролиги бўлмаган шахслар мажбурий тиббий текширувдан Давлат бюджети маблағлари ҳисобидан, меҳнат фаолиятини амалга ошириш учун Ўзбекистон Республикасига кириб келган чет эл фуқаролари ва фуқаролиги бўлмаган шахслар ҳамда Ўзбекистон Республикасида доимий яшайдиган чет эл фуқаролари

ЕР ЮЗИНИНГ САЙҚАЛИ

ЁКИ МАҚОЛАГА СИҒМАГАН САМАРҚАНД

Абдусаид КЎЧИМОВ,
Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Сенати аъзоси,
Ўзбекистон Республикасида хизмат кўрсатган ёшлар мураббийси

1 54,5 километр узунликдаги темир йўл икки йилга етар-етмай тикланди ҳисоб.

54,5 километр! От-арава ёки машина йўли эмас — темир йўл. Яна қаерда? Мамлакатимизнинг Тожикистон билан чегарадош сарҳадларида!

Самарқанд вилоятининг Жомбой туманидаги «MAN» заводи яқинидан бошланган темир излар «4Р — 238» автомобиль йўлини кесиб ўтиб, Зарафшон ёқалаб, Жомбой, Самарқанд, Тойлоқ туманлари оралаб, дарё кўпригидан ҳатлаб, Ургутга етди. Йўл ўтган овулларда бекатлар ташкил этилди, 2 та замонавий вокзал, Ургут шаҳри ва «Ургут» эркин иқтисодий зонасида 2 та юк станцияси, иккита темир-бетон кўприк барпо қилинди. Ургутнинг Тожикистон билан чегарадош «Жартепа» чегара божхона пости яқинида қурилаётган бекат ҳадемай тожикистонлик биродарларимизга юртимиз бўйлаб темир йўл орқали саёҳат қилиш имконини беради.

Темир йўл ишга тушгач, унинг логистик имкониятлари ҳам одамнинг ҳавасини келтиради. Биринчидан, маҳсулот ташиш харажатлари арзонлашади. Шу пайтгача маҳсулотини машиналарда олиб келиб, Самарқанддан юк поездларига ортган тадбиркорлар энди бу ноқулайликдан қутулиб, маҳсулотини даланинг ўзида ёки корхона остонасида туриб вагонларга жойлайверади. Иккинчидан, ҳар куни олти минг йўловчи, тўрт минг тоннагача юк ташиш имкони пайдо бўлади. Учинчидан, аҳолининг узоғи яқин бўлади, сайёҳлик дарвозалари катта очилади.

Темир йўл атрофларини обод этишда тадбиркорлар ҳам фаол иштирок этмоқда. Биргина тадбиркор Анвар Темировнинг ўзи беш гектар майдонда гўзал мажмуа қураётир. Унда замонавий темир йўл ва автовокзал, IT-парк, 200 ўринли меҳмонхона, 300 ўринли хусусий мактаб, 200 ўринли мактабгача таълим муассасаси, оилавий поликлиника, бир нечта кўп қаватли тураржой бинолари бор.

2

Бу Самарқанд вилоятида амалга оширилаётган бунёдкорлик ишларидан бир шингил, холос. Ҳаммасини таърифлаш учун эса, шоирона тилда айтганда, юзта Фирдавсий керак. Кутлуғ бу заминга қадам қўйган киши, бир эмас, ўн эмас, юзлаб муҳташам ўзгаришларнинг гувоҳи бўлади: ҳар қадамда равон кўчалар, уйлар, корхоналар, боғлар, хиёбонлар... ва... ва ҳаммасидан қувончлиси, одамларнинг юз-кўзларидаги маҳваш севинчлар, шижоатлар, ўзига, эртасига мустаҳкам ишонч, яшаш иштиёқи, ҳаётга муҳаббатнинг порлоқ шуълалари...

Ҳақиқатан ҳам, сўнгги йилларда Самарқандда юз бераётган катта эврилишлар ҳар қандай одамнинг кўксини Ургут тоғлари қадар юксалтириб юборади.

«Ҳар кўкат ўз суйган тупроғини, ҳар тойчоқ ўзи сув ичган булоғини мақтайди», дейдилар. Мен эса самарқандлик бўлганим учунгина ардоқли қўрғонимга зиёда таъриф бераётганим йўқ. Қолаверса, Самарқанд ундай мақтовларга муҳтож ҳам эмас. Мен, эси кирганидан буён содир бўлаётган янгиликларни баҳоли қудрат кузатиб келаётганларнинг бири сифатида дилимдагиларни тилга оляпман, холос. Эсимни таний бошлаганимга эса, мана, Худойимга шукрлар бўлсинки, етмиш йилдан ошди. Шўро замони, мустақиллик, ундан кейинги йиллар — ҳаммаси кўп қисмли кинодек тизилишиб турибди кўзим олдида. Бу кинога нигоҳ ташлагудай бўлсам, бирда этим увишади, бирда мунаввар қувончларга, муаттар ўйларга чўмаман. Эслаганда, эт увишадиган болалик, муздай сув-лойга ботиб, тамаки экишлар, сўфи азон айтмай кўзларни ишқалаб даштга жўнашлар, тухум пишадиган ёз жазирамасида эшакларни моташтириб сомон янчишлар, томчилар чакиллаб турган зах синфхоналарда йиртиқ чопонларга бурканиб дарсда ўтиришлар... Майли, у замонлар олисларда қолди, ўтган ишга саловат. Лекин яқинларда ҳам шундай аянчли кўринишлар бор эдики, эсласанг, этинг увишиб, ваража қўзийди вужудингда. Масалан, йўл азоблари.

Эътибор қилинг, Тошкент — Термиз катта трассасидан Ургут шаҳарчасигача 15 километр ё чиқади, ё йўқ. Аммо Тошкентдан Самарқандгача бир азоб бўлса, мана шу 15 чақирим — ўн эмас, юз эмас, минг азоб эди! Бир қарич текис жой йўқ, тўрт тараф мисоли шудгор, машина тугул, тракторниям «ичи тушиб» кетарди «тухум коробка» дейилмиш ўйдим-чуқур кўчадан ўтгунча. 20 — 30 йил эмас, 8-9 йил аввалги аҳвол бу.

Энди-чи? Энди автоаварияларга, қоидабузарликлар кўпайиб кетганидан, бир неча жойга йўлчироқ — светофорлар ўрнатилиб, тезликка чекловлар белгиланди. Йўл ойнадек бўлгач, ҳайдовчи деганнинг завқи тошиб, газни босгиси келиб кетар экан-да!

Ҳа, 8-9 йил орасида неча замонлар тизза бўйи чанг-лойга беланиб ётган илон ўтмас кўчалар текисланди, асфальтланди, чирой очди. Бўсағага қадам қўйсанг, бошинг «тақ» этиб эшик пештоқига уриладиган етим уйлар ўрнида серқават, серсавлат иморатлар қурилди. Дайди шамол шувоқларни коптокдай думалатиб юрган даштларда 9 — 12 қаватли бинолардан иборат янги шаҳар пайдо бўлди. «Маҳаллада дув-дув гап» киносидаги фариштачеҳра момоларга ўхшаш бувиларимиз баланд уйлар пешайвонида елпиниб ўтиришибди — сурайё хаёллар оғушида ҳукуматга дуолар айтиб.

Гап Ургутдан бошлангани учун, келинг, туман қиёфасига доир айрим чизгиларга нигоҳ ташлайлик. Бундан 15 — 20 йил бурун бу маконда тамаки заводидан бўлак саноатга дохил тилга олгулик корхонани учратиш анқонинг уруғи эди. Уям номига тамакини чала-чулпа ферментация қиларди, холос. Тугма топсанг, игна, игна топсанг, тугма қидирардинг.

Энди-чи? Айтсам, элдан узоқ айрим «оға»лар, «Эҳ-ҳе, Ургут жаннатга айланиб кетган экану, бехабар қолибмиз-да», дея муғомбирона меровсирашлари мумкин. Ношукр деймизми, худбинми, ишқилиб, мазкур тўдага мансублар ҳамиша, ҳамма замонларда бўлган, бундан кейин ҳам бўлади. Қолаверса, нуфузи 40 миллионга яқинлашаётган мамлакатда икки-учта ҳасадгўйнинг учраб туриши ҳам табиий-да. Бундан фожиа ясаш ёхуд ташвишга тушишга ҳожат йўқ. Боболаримиз айтганлар-ку, ҳар инсоннинг дўсту душмани, ҳар ўлканинг гулу тикани бўлади, деб. Демак, ютуқларингдан боши осмонга етгувчилар қаторида аламзадаларнинг бўлиши, боғингда унган ҳар гул уларнинг баданига тикандай қадалиши ҳам янгилик эмас. Ёмон балиқ сув лойқалатади, ёмон мўридан аччиқ тутун чиқади, виждонсиз кимса эса маҳалла булоғини булғамоқчи бўлади. Аммо билмайдики, ит вовуллагани билан тоғ қуламайди, бир кесак билан дарёни лойқалатиш мумкин эмас.

Хуллас, тузингни еб, тузлуғингга тупургувчиларга Худойимдан инсоф сўраб, уларга боболаримизнинг «Тикан бўлиб оёққа қадалгунча, гул бўлиб кўкракка санчил» деган насиҳатини эслатамизу, яна Ургутга қайтамиз.

Биттагина «Ургут» эркин иқтисодий зонасида ишлаб чиқарилаётган маҳсулотларнинг ўзи ҳар қандай кишини ҳайратга солади.

Уёғини сўрасангиз, «Ургут» эркин иқтисодий зонаси» деган гап бундан 7-8 йил аввал бир одамнинг тушида ҳам йўқ эди. Илк бор Президент Шавкат Мирзиёев томонидан истеъмолга киритилди шукуҳли бу ибора. 2017 йил 12 январда давлатимиз раҳбарининг Ургут бўйича махсус Фармони қабул қилиндию том маънода янги давр, янги ҳаёт бошланиб кетди қадим заминда. Шу ўринда, кимдир билиб, кимдир билмайдиган бир рақамни эслатай: Ургут мамлакатимиз қишлоқ туманлари ичида нуфузи баландлиги жиҳатидан карвонбоши ҳисобланади — аҳолиси 600 мингга яқин. 600 минг! Бу Тинч океани жанубидаги Тонга деган мамлакат аҳолисидан беш баробар кўп, деганидир. Ер майдони эса дўппидайгина. Шуниям ярми тоғ-у, ярми тошлоқ. Осонми бундай шароитда 600 минг жоннинг тирикчилик қилмоғи? Аммо меҳнат қанча оғир бўлса, нони шунча ширин бўлади; меҳнат ҳам эгиз-эгиз, давлат ҳам эгиз-эгиз; «меҳнат қилсанг, яшарсан, катта-катта ошарсан», дейилмиш шарқона ҳикматлар қанчалар мукаммал эканини кўрмоқчи бўлсангиз, Ургутга боринг. Ишнинг кўзини топган, меҳнатда тобланган, меҳнатда синалган, меҳнат билан тошда гул ундираётган одамларни кўрасиз, кўриб ҳайратларга кўмиласиз. Меҳнатнинг таги роҳат, эканига имон келтирасиз. Меҳнатсиз бахт келмаслигию меҳнат қилган одамларнинг тоғдек кўкрак кериб юришларига дил-дилдан ҳавасингиз келади.

Энди айрим рақамларга мурожаат қиламиз. Тўғри, рақамлар гоҳида зерикарли туюлади. Ваҳоланки, рақам — бу ғарқ пишган шиғил-шиғил мевалари кўзни қамаштиргувчи мевазор боғ. Рақамлар тимсолидаги мўл ҳосил лаззати дилларни яйратади. Президентимизнинг юқорида номи тилга олинган Фармонидан кейин икки-уч йил ичида «Ургут» эркин иқтисодий зонасида қиймати 402 миллион доллардан зиёд 84 та инвестиция лойиҳаси амалга оширилгани, 313 миллион долларлик 55 та лойиҳа бўйича ишлаб чиқариш бошлангани, 4,5 мингдан зиёд киши иш билан таъминлангани каби шоён воқеалар шавқини рақамларсиз ифодалаб бўладими? Ёки бу ерда ташкил этилган корхоналар томонидан газ плиталаридан енгил саноат ва чарм-пойабзал товарларигача, гиламлар, гигиена воситаларидан электр техникаси буюмлари сингари 220 турдаги маҳсулотларгача ишлаб чиқариш йўлга қўйилгани-ю, фақат 2020 йилнинг ўзида 1,2 триллион сўмлик маҳсулот тайёрланиб, 30 миллион долларлик қисми экспорт қилингани-чи?

Боғ жамоли боғбондан, ғозлар йўлбошчисиз учмайди, деганлари шу эмасми? Эл оғаси элни ўйлайди, элга суянади, элим дейди. Эл кучи эса сел кучи. Туну кун элим, халқим, Ватаним деб куюнган Президент Самарқандга қилган ташрифи чоғида қайта-қайта Ургутда бўлди. Эркин иқтисодий зонада бажарилаётган ишларни таҳлил қилди, тавсиялар берди, йўл-йўриқлар кўрсатди.

Шу кунларда умумий ер майдони 1559,3 гектар бўлган мазкур манзилда умумий қиймати 1540,6 миллион долларлик 162 та лойиҳа устида иш олиб борилмоқда. Режага кўра, 12 617 та янги иш ўрни яратилиши керак.

Лойиҳаларнинг 41 таси енгил саноат, 12 таси чарм-пойабзал, 22 таси қурилиш материаллари, 31 таси озиқ-овқат, 16 таси кимё, 4 таси фармацевтика, 16 таси электротехника саноати йўналишидадир.

Ҳозиргача 700 миллион долларлик 84 та лойиҳа ишга туширилиб, 6 618 та янги иш ўрни яратилди.

Яна 78 та лойиҳада қурилиш-монтаж ишлари амалга оширилмоқда. Қиймати 840,7 миллион долларга тенг бўлган мазкур лойиҳалар охирига етказилганидан кейин 5 934 та янги иш ўрни пайдо бўлади.

Тўғри, Ургут жаннатга айланиб кетгани йўқ. Ечимини кутиб турган масалалар, йиллар давомида жавобсиз қолган саволлар оз эмас. Таъмирталаб кўчалар, мактаблар, боғчалар, сув, газ, электр токи билан боғлиқ муаммолар, катта йўлдаги сунъий тўсиқлар, баъзиларнинг «мендан кетгунча...» қабилидаги иш йўсинлари. Масалан, эркин иқтисодий зонада қурилган кўп қаватли уйларнинг канализация тизимидаги носозликлар қанча одамларнинг дилини хуфтон қилди. Ҳали асфальт тугул, шағал ётқизилмаган ички йўллар ҳам оз эмас. Аммо юз йиллар давомида сўлиб-сўлимай, қувраб-қувролмай аросатда қолган боғларнинг гулларга бурканаётгани, райҳонлар ҳидига кўмилиб бораётгани бор гап. Бор ҳақиқатларнинг яна бири шуки, жиндай лофи билан айтганда, Ургутда одамнинг жонидан бўлак ҳамма нарса ишлаб чиқариляпти. 8-9 йил ичида эришилди шуларнинг ҳаммасига. «Поезд келдими — келди. Энди аэропорт қурилади!» деган шов-шувлар юрибди Ургутда. Чунки мана бундай бир латифа ҳам бор-да.

Аллақайси узоқ-яқин замонда тўрт ургутлик Ойга борибди. Майиз-ёнғоғини сотиб, бозор-ўчарини битириб, аэропортга келиб, Москвага чипта сўрабди, баҳонаю сабаб Масковниям бир кўриб кетайлик, деб. Чипта йўқ. Ленинградга сўрашибди. Йўқ. Киев, Минск, Тошкент, хуллас, собиқ шўро ҳудудидаги катта шаҳарларнинг ҳеч бирига чипта топилмабди. Самарқандга борми, дейишган экан, «Самарканд, о, Амир Темур!» ҳаяжонланиб кетибди кассир опа. «Но-но, Самарқандга самолёт учмайди», дебди кейин. Ундай бўлса, Ургутга тўртта билет беринг, дебди йигитларнинг бири. Шунда кассир опа, Верхний Чинаргами, Нижний Чинаргами, дермиш... Ваҳоланки, ойдаги кассир опа тилга олган Верхний Чинар билан Нижний Чинар дейилгувчи манзил ораси аслида 4-5 километрдан ошмайди. Шугина жойда десангиз, бир эмас, иккита аэропорт бор эмиш-да!..

Лекин кўрасиз, ҳадемай бу латифаям ҳақиқатга айланади!

3

Гап аэропортга етгани боис, Самарқанднинг ҳаво дарвозаси — Самарқанд аэропортининг қайта туғилиши ҳақида гапирмаслик мумкин эмас. 1967 йилда қурилган аэропорт замонадан жуда орқада қолиб кетгани аён ҳақиқат эди.

Давлатимиз раҳбари 2019 йилги ташрифи чоғида бу манзилни тамомила бошқатдан қуриш ҳақида кўрсатма берди.

Янги аэропорт аллома бобомиз Мирзо Улуғбекнинг «Зижи жадиди Кўрагоний» китоби шаклида барпо этилди. Бинонинг баландлиги 25, эни 175 метр. У замонавий терминал, учишқўниш йўлаги, турарғоҳ ва бошқа объектларга эга.

Аввалари кунига 400 йўловчига хизмат кўрсатган аэропорт эндиликда 800 нафар йўловчига хизмат кўрсатмоқда. Аэропортда карго хизматлари йўлга қўйилиб, турли катталикдаги самолётлар учун 24 та турарғоҳ ҳам барпо этилган.

Мазкур аэропорт 2024 йилнинг ўзида 1,38 миллиондан ортиқ йўловчиларга хизмат кўрсатди, бу 2023 йилдаги кўрсаткичдан 37 фоиз кўпдир.

Бугун Самарқанд заминининг ҳамма қишлоғу кентларида бир-биридан обод манзиллар кўпайгандан-кўпайиб бормоқда. Сулув манзараларни кўрмоқ учун Зарафшон дарёсининг Равотхўжа кўприги орқали Ургутдан шундоқ Булунғур ёки Жомбойга ўтиб, атрофга бир таважжуҳ этмоқ кифоя. Жомбой заводидан чиқаётган автомобиллар, Булунғур туманида етиштирилаётган мева-сабзавот, картошка ва полиз маҳсулотларини қайта ишлаш, қадоқлаш йўлга қўйилгани ёки Самарқанд туманининг «Қорасув» массивида янги шаҳарча пайдо бўлгани кимни севинтирмайди, дейсиз. Янги шаҳарчанинг биринчи ғишти 2018 йили қўйилди. Туманнинг 50 гектар ер майдони Самарқанд шаҳрига ўтказилиб, кўп қаватли уй-жойлар ва ижтимоий соҳа объектлари бунёд этиш режаси тузилди. Ва ҳадемай бу ерда 184 та 7, 12, 14, 15, 16 қаватли ва 2 та 25 қаватли уй қад ростлади.

Мазкур тураржойларнинг фасади уч қаватли қопламадан иборат бўлиб, бу хонадонларнинг қишда иссиқ, ёзда салқин бўлишини таъминлайди.

Массивда 2340 ўринли 2 та мактаб фаолият кўрсатмоқда. 1600 ўринли яна битта мактаб яқинда ишга тушади. 800 ўринли 22 та оилавий боғча, 450 ўринли 2 та давлат боғчаси, 1 та оилавий поликлиника, 1 та туғуруқхона, 2 та хусусий клиника, 2 та банк шохобчаси, 1 та футбол академияси аҳолига хизмат кўрсатмоқда.

Яна 1500 ўринли 5 та боғча, 32 гектар майдонда истироҳат боғи, 6 та соғломлаштириш маркази, 2 та ўйингоҳ, 14 та кўнгилочар маскан қурилади.

Кейинги йилларда дунёга келган шоҳона қўрғонларнинг яна бири «Ширин» массивидир. Бу манзилнинг муаллифи ҳам ҳурматли Президентимиз бўлди, дейишади ширинликлар.

Дарҳақиқат, Президентимиз Шавкат Мирзиёев 2023 йил 6 июнь куни Самарқандга ташрифи пайтида Зарафшон дарёси бўйида қуриладиган «Ширин» массивининг мастер-режа тақдимоти билан танишди ва шу кундан эътиборан ободлик ишлари қизиб кетди бу манзилда ҳам.

Қўрғонда 60 000 хонадонли 254 та уй-жой, 15 та мактаб, 17 та боғча, 5 та тиббиёт муассасаси, 5 та меҳмонхона ташкил этилмоқда.

Шунингдек, 19 та ишбилармонлик ва бизнес маркази, 36 — 52 қаватли иморатлар кўкка бўй чўзади.

Яна бир манзил узоқ йиллар эътибордан четда қолган Кўксарой тарихий шаҳарчаси эди. Бугун таниб бўлмас даражада чирой очиб бораётган шаҳарчада 50 дан ортиқ уйлар, 16 та мультифункционал бино, соҳил бўйида 30 минг ўринли 2 та масжид, вертикал зоопарк, аквапарк, савдо маркази, экопарк, очиқ ва ёпиқ сув ҳавзалари, спорт мажмуаси, ёшлар маркази, Мирзо Улуғбек илмий маркази, университет, монорельс, яъни ер усти метроси бунёд этилаётир.

Бор-йўғи уч йилда қад ростлаган «Боқий шаҳар» эса қадим Регистон ёхуд Амир Темур мажмуалари каби тарих саҳифаларини мангу безаб тургусидир. Боқиб тўймайсиз, боқиб яйрайсиз, таъзимлар қилгингиз келади бундай маҳобатли мажмуа яратувчиси бўлган истеъдод соҳиби-ю, қўли гул бунёдкорларга.

Қиёси йўқ бу мажмуа ижодкори ҳам давлатимиз раҳбари экани барчага маълум. 2019 йилда Президент Шавкат Мирзиёев ташаббуси билан Самарқанд туманига қарашли эшкак эшиш канали бўйидаги 212 гектар майдонда мажмуа қуришга киришилди. Аввало, тажрибали меъмор ва муҳандислардан иборат халқаро жамоа жалб этилиб, пухта лойиҳа ишлаб чиқилди. Давлатимиз раҳбари бу ерга бир неча марта келиб, қурилишни миллий меъморчилик анъаналари ва одамларга қулайлик жиҳатидан такомиллаштириш бўйича кўрсатмалар берди. Бунёдкорлик ишларида малакали қурувчиларимиз билан бирга Туркия, Буюк Британия, Италия каби давлатларнинг етук мутахассислари ҳам иштирок этдилар.

Пандемия давридаги қийинчиликларга қарамай, қисқа вақтда қуриб битказилган мажмуанинг ҳар қаричида олис тарих, Буюк Ипак йўли ва турли даврларга оид тарихий манзаралар акс эттирилган. Безакларда қадимий Афросиёб деворларида сақланиб қолган Суғд давлати ҳукмдорининг Корея, Хитой, Ҳиндистон ва бошқа мамлакат элчиларини қабул қилиш маросими тасвирларидан фойдаланилган. Мажмуанинг қадимий бозор қисмида мамлакатимизнинг барча ҳудудига хос 40 та ҳунармандчилик устахонаси қурилган. Бу устахоналарга келган сайёҳлар бутун Ўзбекистон бўйлаб саёҳат қилгандек бўлади. Ёғоч ўймакорлик усталари, кулоллар, заргарлар, гилам тўқувчиларнинг иш жараёнларини кўриб ҳайратга тушади.

Марказ таркибида 8 та замонавий меҳмонхона, Конгресс холл, «Боқий шаҳар», амфитеатр ва яна кўплаб бошқа иншоотлар мавжуд. У йилига 2 миллион туристга хизмат кўрсатиши мумкин.

Мажмуадаги замонавий меҳмонхоналар ва Конгресс холл аллақачон йирик анжуманлар ўтказиладиган манзилга айланди. 2022 йилда Шанхай ҳамкорлик ташкилоти саммити, Туркий давлатлар ташкилотига аъзо мамлакатлар раҳбарлари учрашуви ўтказилди.

2023 йилда Бутунжаҳон туризм ташкилотининг Бош ассамблеяси саммити, ЕТТБ бошқарувчиларининг йиллик йиғилишига ҳам Самарқанд мезбонлик қилди. Бундан ташқари, БМТ ва бошқа нуфузли халқаро тузилмалар форум ва анжуманлари ушбу мажмуада ўтказилди.

2025 йилда ЮНЕСКО Бош Ассамблеясининг 43-сессияси илк бор Париждан ташқарида Самарқандда ўтказилади.

4

Самарқанд! Ер юзининг сайқали бўлган авлиё шаҳар.

Антик муаллифлар асарида Мароканда, Абу Райҳон Беруний ва Маҳмуд Кошғарий китобларида «Семизкент» дейилган бу қадим шаҳар ўтмишда не-не воқеаларни бошидан ўтказмаган, дейсиз. Милоддан аввалги IV асрда Суғд давлатининг, кейин сомонийлар давлатининг, ундан сўнг Амир Темур, шайбонийлар, 1925 — 1930 йилларда Ўзбекистонимизнинг пойтахти бўлган шаҳри азим. Искандар Мақдунли, Қутайба ибн Муслим, Чингизхон томонидан истило қилинган, сўнгра бир ярим аср давомида чор Россияси ва шўролар босқини...

Неча бор яксон бўлиб, неча бор тикланган қаҳрамон шаҳар, қадди тоғ шаҳар, мўътабар шаҳар — бугун аҳолиси 4,5 миллионга етай деб қолган йирик вилоятнинг маъмурий маркази. 14 та туман, 2 та шаҳар, 1901 та қишлоқ, 1126 та маҳалла, 88 та шаҳарча мавжуд унинг кенг қучоғида.

Тарихий манбашунослар Самарқандни милоддан аввалги VI асрда ташкил топган десалар, мозийшунослар уни Вавилон, Фива, Афина, Рим каби улуғ шаҳарлар билан тенгдош, дейдилар.

Соҳибқирон Амир Темур 1370 йили Самарқандни ўз салтанатининг пойтахти қилиб танлаганда, мўғуллар талонидан кейинги афтодаҳол кентни қайта тиклашдан кўра, янги шаҳар бунёд этишни маъқул топади ва Афросиёб харобаларининг жанубий томонида янги шаҳар барпо этади.

Самарқандда бирин-кетин бир-биридан гўзал, бетакрор обидалар — жоме масжидлари, Кўксарой, Бўстонсарой, Амир Темур, Шоҳизинда каби мақбаралар бунёд этилади, шаҳар атрофида боғаво, хушманзара 12 та боғ-сарой барпо қилинади.

Гарчанд 2007 йилда Самарқанднинг 2750 йиллиги кенг нишонланган бўлса-да, шаҳарнинг чин тарихи бу эмаслиги кўпчиликка маълум эди. Шу боис тарихни ўрганиш давом этди ва яқинда Самарқанд археология институти директори Мўминхон Саидов, Ўзбекистон — Франция қўшма экспедицияси аъзолари М. Исомиддинов, Клод Рапен ҳамда М. Ҳасанов томонидан аниқланган янги маълумотлар эълон қилинди. Олимлар Кўктепа ва Афросиёбда топилган материалларни қайта таҳлил қилиш орқали бундан уч минг йиллар олдин ҳам бу ерда йирик шаҳар бўлганини аниқладилар. Ўрганишлар ўша пайтлари бу манзил шаҳар ҳокимининг қароргоҳи, ибодатхона ва бошқа кўплаб маҳобатли иншоотларни ўз ичига олган йирик шаҳар бўлганини тасдиқлади. Бу ҳолат «Авесто»да тилга олинган «Гава Суғуда» ва «Суғд» тушунчалари билан уйғунлашиб кетадики, буям ҳозирча ҳаммаси эмас. 2001 йили ЮНЕСКОнинг Бутунжаҳон мероси объектлари рўйхатига «Самарқанд — маданиятлар чорраҳаси» номи билан киритилиб, муҳофазага олинган. Қадим кентнинг ўтмишига оид очилмаган сирлар қанчалиги ҳозирча ёлғиз Яратганнинг ўзига аён...

5

Ер юзининг сайқали — Самарқанд узоқ тарихи, гўзал кўрку таровати баробарида ажиб анъаналарни ўз бағрида авайлаб асраётгани билан ҳам ҳурматга сазовор. Мисол учун, трамвай ҳам бугун мамлакатимизнинг фақатгина мана шу кентида мавжуд. Трамвай йўли давлат раҳбарининг 2017 йилда Самарқандга қилган ташрифидан сўнг амалга оширилди. Ўша йили шаҳарнинг Темир йўл вокзали — Сартепа массиви йўналишида трамвай қатнови йўлга қўйилди. Кўп ўтмай Темир йўл вокзали — Сиёб деҳқон бозори орасида 2-йўналиш очилди. Келгусида шаҳар марказидан Кимёгарлар қўрғонигача трамвайлар қатнайдиган бўлади.

Айни пайтда шаҳарда Европа тикланиш ва тараққиёт банки лойиҳаси асосида олинган 100 та электробус аҳолига хизмат кўрсатмоқда. 2025-2026 йилларда яна 250 та шундай транспорт воситаси келтирилади ва шаҳар тўлиқ экологик тоза жамоат транспортига эга бўлади.

2022 йили шаҳарнинг Бўстонсарой ва Рудакий кўчалари кесишмасида туннель қурилиши катта-ю кичик ҳамманинг дунё-дунё қувончига сабаб бўлди. Чунки Бўстонсарой кўчасининг Сиёб канали устидан ўтган қисми анча паст бўлиб, ёғингарчилик пайтида транспорт ва пиёдалар учун ноқулайлик туғдирарди. Шу боис йўл 23 метргача кўтарилиб, эни 31 метр кенгайтирилди. Йўлнинг икки четига ҳимоя воситаси, шовқин камайтирувчи тўсиқлар ўрнатилди. Пиёдалар ва велосипед йўлаклари барпо этилди.

2024 йилда Абу-Даби тараққиёт жамғармасининг 300 миллион долларлик кредит маблағи ҳисобидан Амир Темур ва Гагарин кўчаларида 10 километрдан ортиқ йўл реконструкция қилиниб кенгайтирилди, пиёдалар йўлаклари қурилди.

Гагарин ва Мирзо Улуғбек кўчалари кесишмасида умумий узунлиги 440 метр, иншоот узунлиги 44 метр бўлган туннель қурилди.

Айни пайтда Гагарин ва Рудакий кўчалари кесишмасида яна бир туннель қурилиши давом этмоқда.

6

Ҳа, шоирона ташбеҳ билан ифодаласак, бугун Самарқандда «чаппар уриб гуллаган боғлар» кун сайин, соат сайин кўпайиб бормоқда.

Ҳадис илмининг султони Имом Бухорий мажмуасининг тамомила янгидан бунёд этилаётгани, бу ерда Имом Бухорий халқаро илмий-тадқиқот маркази ҳамда Ҳадис илми мактабининг ташкил этилгани, мақбара майдони 600 квадрат метр, баландлиги 28 метр этиб кенгайтирилгани, 10 минг кишига мўлжалланган масжид бунёд этилгани, мажмуанинг тўрт бурчагидаги 75 метрлик миноралар унга илоҳий улуғворлик бағишлаб тургани кимни қувонтирмайди, дейсиз.

«Яқинда Мадина шаҳрида бўлганимизда пайғамбаримиз Муҳаммад алайҳиссаломнинг сийратлари ва ислом цивилизацияси музейини кўрдик. Бу ерда ҳам шунга ўхшаш музей ташкил этсак, яхши бўлар эди. Унда Имом Бухорий бобомизнинг ҳаёти, илм йўли, ўша давр тарихи ахборот технологиялари орқали кўрсатилади. Булар ёшлар, чет эллик сайёҳларнинг яққол тасаввурида қолади. Музей халқимизга яна бир маънавий хазина бўлади», деган эди давлатимиз раҳбари.

Имом Бухорий мажмуаси чин маънода буюк маънавиятимизнинг муаззам устунларидан бирига айланиб бораётир.

Бундан ташқари, Ҳазрати Хизр мажмуасида қурилган Биринчи Президентимиз Ислом Каримов мақбараси, Университет хиёбонидаги Конфуций майдони, шаҳар кўчаларини обод қилиб турган кўприклар, туннеллар, меҳмонхоналар, бизнес марказлари, туманларда Хитой, Ҳиндистон, Япония, Жанубий Корея, Индонезия, Германия ва бошқа давлатлар билан ҳамкорликда ташкил этилаётган қўшма корхоналар...

Самарқанд жамолини муфассал идрок этмоқ учун, яна айрим рақамларга мурожаат қилишга тўғри келади. Диққат қилинг, ўтган йили вилоятда ялпи ҳудудий маҳсулот ҳажми 99,9 триллион сўмга етди ва аввалги йилдагига нисбатан 6,9 фоизга ўсиб, 52,9 триллион сўмга кўпайди. Аҳоли жон бошига ҳисоблаганда, бу кўрсаткич 1,9 миллион сўмга ошди.

Саноат маҳсулотлари ҳажми — 7,6, қишлоқ хўжалиги маҳсулотлари — 2,7, хизматлар 14,1, қурилиш-пудрат ишлари 11,7 фоиз ўсди.

Аҳоли жон бошига саноат маҳсулотлари ҳажми 2023 йилда 7,7 миллион сўмни ташкил этган бўлса, 2024 йилда 10,8 миллион сўмга етди.

Шунингдек, 25,2 мингта янги тадбиркорлик субъекти ташкил этилди. 350,4 минг нафар аҳолининг бандлиги таъминланди.

Ишсизлик 6,6 фоиздан 5,4 фоизга камайди.

Ўтган йили 264 минг фуқаро меҳнат миграциясидан Самарқандга — азиз хонадонига қайтиб келди.

373,8 километр умумфойдаланувдаги, 2343,1 километр ички, жами 2716,9 километр автомобиль йўллари таъмирланди.

Булар — 2024 йилга мансуб рақамлардан парчалар. Рақамлар эса ўз-ўзидан пайдо бўлмайди. Юзлаб, минглаб меҳнаткаш одамларнинг пешона тери, қалб қўри бор уларнинг жисми-жонида. Ҳатто, миллатнинг, мамлакатнинг қувва-ю ҳофизасини — бугуни-ю эртасини рақамларсиз тасаввур қилиш қийин. «Йўлаб-ўйлаб жўяк олсанг, ўйнаб-ўйнаб суғорасан», «от минсанг, олисни кўзла», дейишади шунинг учун ҳам машойихлар. Вилоят меҳнаткашларининг бу йилги марралари, айниқса, баланд. Улар ялпи ҳудудий маҳсулот ҳажмини 112,8 триллион сўмга, аҳоли жон бошига эса 25,9 миллион сўмга, саноат маҳсулотлари ишлаб чиқаришни 52,7 триллион сўмга, қишлоқ хўжалиги маҳсулотларини 61,6 триллион сўмга, бозор хизматларини 66,7 триллион сўмга, қурилиш-пудрат ишларини 16,6 триллион сўмга кўпайтиришга бел боғлаганлар.

Йил охиригача ишсизлик даражаси 4,8 фоизга камайиши, «Камбағалликдан фаровонлик сари» дастури доирасида камбағаллик даражасини 3,5 фоизга туширишни кўзда тутилган.

7

Ажабо, мақола ҳажми каттагина бўлиб кетибди-ю, вилоятда амалга оширилаётган катта ишларнинг бирортаси ҳақида ёлчитиб ёзолмагандайман, ҳаммаси қолиб кетаётгандай.

Ваҳоланки, фақат Нуробод туманида бошланган юмушларнинг ўзи ҳар қандай одамнинг ақлини оширади. 115 гектар майдонда 472 миллион долларлик махсус саноат зонаси ташкил этилишини бир тасаввур қилиб кўринг! Мазкур инвестиция лойиҳаси амалга ошгач, 1200 та янги иш ўрни яратилади. Ёки Қўшработ туманида хитойлик инвесторнинг 40 миллион долларлик сармояси ҳисобидан гранит тоши қазиб олиниб, қайта ишланиши, булунғурлик тадбиркор «in vitro» лаборатория ташкил этиб, картошка уруғи бўйича бренд яратишга киришгани ва шу туманда 100 миллион долларлик биофармацевтика корхонаси бунёд этиш ҳаракати бошланиб кетгани кабилар ҳазилакам ишлар эмас-да, ахир!

Каттақўрғонда, Нарпайда, Пахтачида, Пайариқда, Нурободда қилинаётган ишларнинг ҳам бирортасини тилга ололмадим. Сиғмади. Сиғмас экан битта мақолага. Кичкина ирмоққа сиғдириб бўлмас экан азим дарёни.

Ҳали кўплаб мақолалар ёзилади, китоблар битилади, кинолар яратилади бу дарёи азим Ер юзининг сайқали — Самарқанд ва самарқандликлар ҳақида.

Қуйидаги мисралар ёзилажак асарларнинг ибтидоси бўлса не ажаб:

Қадимдан Ер юзининг сайқалидир Самарқанд,
Улуғ Туркнинг муҳташам ҳайкалидир Самарқанд.
Вавилон, Афина, Румога тенг, дейдилар,
Бу шоҳона кентларнинг сарваридир Самарқанд.
Муқанна, Сарбадорлар шиддати бор шонида,
Темурбек салтанатин афсаридир Самарқанд.
Искандар, Қутайбаю Чингиздан шўрогача,
Алпларимнинг қасоскор ханжаридир Самарқанд.
Ҳуррият қуёшида нурли чўғланди яна,
Бугун Эврилишларнинг меҳваридир Самарқанд.
Ҳазрат Соҳибқирондек бордир азиз сиймоси,
Азиз сиймо қалбининг жавҳаридир Самарқанд.
Ром этгайдир кунма-кун юлдуз ниҳон самони,
Илло, Еру самонинг гавҳаридир Самарқанд:
Қадимдан Ер юзининг сайқалидир Самарқанд...

1 августдан «Ягона миллий меҳнат тизими» идораларо дастурий-аппарат комплексида ногиронлиги бўлган шахслар учун иш ўринларини захиралашнинг электрон тизими жорий этилди.

Халқ сўзи
www.xs.uz /xalqsuzi.uz @xs_uz
2025 йил 2 август

Конференция

ОДАМ САВДОСИГА ҚАРШИ МИНТАҚАВИЙ ҲАМКОРЛИК

Олий Мажлис Сенатининг Халқаро муносабатлар, ташқи иқтисодий алоқалар, хорижий инвестициялар ва туризм масалалари қўмитаси раиси ўринбосари Одилжон Маматкаримов 30-31 июль кунлари Тожикистон пойтахти Душанбе шаҳрида "Одам савдосига қарши курашишда миллий ва халқаро ҳамкорликни мустаҳкамлаш" мавзуида ўтказилган минтақавий конференцияда иштирок этди.

Тадбир доирасида одам савдоси мураккаб ижтимоий-ҳуқуқий муаммо сифатида кўриб чиқилиб, унинг трансмиллий уюшган жиноятчилик билан боғлиқ жиҳатлари муҳокама қилинди. Анжуманда минтақадаги вазият, қабул қилинган чора-тадбирлар, халқаро ҳамкорликнинг аҳамияти ва қўшма ечимлар юзасидан фикр алмашилди.

Конференцияда О. Маматкаримов одам савдосига қарши курашиш масаласида Ўзбекистонда амалга оширилаётган тизимли ислоҳотлар ҳақида батафсил маълумот берди. Хусусан, ушбу соҳадаги қонунчилик базаси такомиллаштирилгани, жиноий жавобгарлик кучайтирилгани, жабрланувчиларни аниқлаш бўйича миллий тизим жорий қилингани таъкидланди.

Бунда Олий Мажлис Сенати Раиси раҳбарлигидаги миллий комиссия фаолияти, миллий маърузачи институти, халқаро конвенцияларнинг имплементацияси ва минтақавий ҳамкорликнинг кучайтирилиши долзарб аҳамият касб этмоқда. Бухоро декларацияси ва унинг асосида ташкиллаштирилаётган анъанавий конференциялар бу соҳада самарали платформалардан бири экани алоҳида таъкидланди.

Анжуман якуни бўйича одам савдосига қарши курашишда минтақавий ҳамкорликни кучайтириш, ахборот ва тажриба алмашиш, амалий тавсиялар ишлаб чиқиш борасида аниқ мақсадлар белгилаб олинди.

«Халқ сўзи».

Мулоқот

ҚОНУН ТАЛАБЛАРИГА РИОЯ ҚИЛИНМАЁТГАНИ АҲОЛИ ЭТИРОЗИГА САБАБ БЎЛМОҚДА

Сўнгги пайтларда Тошкент шаҳри электр энергияси таъминотида узилишлар кўпайгани аҳолининг кундалик ҳаёти, ижтимоий соҳа объектлари ва тадбиркорлик фаолиятига ўз таъсирини кўрсатмоқда.

Шу боис аҳоли ва тадбиркорлар томонидан электр таъминотидаги 3-4 соатлик узилишлар бўйича кўплаб мурожаатлар билдирилмоқда. Ушбу узилишлар нафақат фуқароларнинг кундалик турмуш тарзига, балки тадбиркорлик субъектлари фаолиятига ҳам салбий таъсирини кўрсатмоқда. Ижтимоий инфратузилма объектларининг барқарор ишлашида ҳам муаммолар юзага келяпти.

Хусусан, светофорлар фаолиятидаги узилишлар транспорт ҳаракатини тартибга солишда қийинчилик туғдирмоқда, бу эса йўл ҳаракати хавфсизлигига таҳдид солмоқда. Шунингдек, ишлаб чиқариш ва савдо объектларида совитиш тизимларининг ишдан чиқиши натижасида йирик молиявий зарарлар юзага келаётгани, хонадонларда эса маиший техника воситаларининг ишдан чиқиши ҳолатлари аниқланмоқда.

Ўзбекистон Республикасининг "Электр энергетикаси тўғрисида"ги Қонунининг 39-моддасига кўра, электр энергияси истеъмолчилари сифатли ва барқарор электр энергиясини олиш ҳуқуқига эга. Ушбу қонуннинг 61-моддасида белгиланишича, таъминотни тўхтатиш ёки чеклаш фақатгина бахтсиз ҳодисаларнинг олдини олиш ёки аварияларни бартараф этиш мақсадида амалга оширилиши мумкин.

Шу муносабат билан Олий Мажлис Сенатининг Аграр, сув хўжалиги масалалари ва экология қўмитаси раиси ўринбосари Сайёра Абдикаримова томонидан тегишли тушунтиришлар бериш юзасидан Ўзбекистон Республикаси энергетика вазири Жўрабек Мирзамаҳмудов номига сенатор сўрови юборилди.

Унда юқоридаги қонун талабларига риоя қилинмаётганлиги аҳолининг ҳақли эътирозига сабаб бўлаётгани туфайли асосли тушунтириш бериш сўралган.

«Халқ сўзи».

САЙЛОВЧИЛАР ОЛДИДАГИ БУРЧ ВА МАСЪУЛИЯТ

1 Халқ вакиллари муассаса фаолияти билан яқиндан танишиб, келгусида уни янада кенгайтириш, гуруҳлар сонини ошириш ва янги иш ўринлари яратиш бўйича ҳам қўшимча таклифларини билдирди.

Шунингдек, боғчанинг моддий-техника базасини мустаҳкамлаш, педагогларнинг малакасини ошириш масалаларида давлат ва нодавлат ташкилотлар ўртасидаги ҳамкорликни йўлга қўйиш юзасидан тавсиялар берилди.

Иссиқхоналар — даромад манбаи, иқтисодий барқарорлик асоси

Олий Мажлис Қонунчилик палатаси депутати Ойбек Раҳимов Қоракўл туманидаги Зарафшон маҳалласида истиқомат қилувчи Олим Жумаевнинг хонадонида бўлди.

Деҳқончиликнинг нозик жиҳатларини ўзлаштирган қоракўллик моҳир деҳқон ўз ҳисобидаги экин ерларидан мўмайгина даромад олаётганига кўпчиликнинг ҳаваси келади.

Дарҳақиқат, Бухоро иқлимининг ҳар қандай инжиқликларига қарамасдан оилавий тадбиркор мўъжазгина иссиқхонада лимон, апельсин, банан, кўп йиллик гуллар, кўкат каби ўнлаб сабзавот ва полиз маҳсулотлари етиштириб, ички бозорга тортиқ қилмоқда.

— Иссиқхоналардан бир йилда ўртача 70 — 80 миллион сўм соф даромад қиляпмиз ва ички бозорга маҳсулот етиштириб беряпмиз, келажакда соҳанинг ривожи учун янгича имкониятлар, замонавий технологияларни жорий қилишни режалаштирганмиз, — дейди тадбиркор.

Шунингдек, у ҳар қарич ердан унумли фойдаланиш оилавий бюджетга, хонадонга барака олиб келишини қайд этган ҳолда, депутатларнинг бу борадаги тавсияларини мамнуният билан қабул қилишини айтди. Тадбиркор куни кеча иссиқхона тармоғи учун яратилган янги имтиёзларни алоҳида эътироф этиб, хусусан, бундан буён иссиқхоналар, тоифасидан қатъи назар, ер солиғини қишлоқ хўжалиги ерлари ставкасида тўлаши белгиланаётганидан мамнун эканини билдирди.

Депутат суҳбат чоғида давлатимиз раҳбари раислигида мева-сабзавот ва озиқ-овқат экспортини кўпайтириш масалалари муҳокамаси бўйича ўтказилган видеоселектор йиғилишида белгилаб берилган вазифалар ижросини таъминлашда доимий назорат-таҳлил тадбирлари олиб борилишини таъкидлади.

Дала четидан юқори ҳосил олиш режа қилинди

Қонунчилик палатаси депутати Тоҳир Полвонов ўз сайлов округида фаолият юритаётган фермерлар билан мунтазам учрашиб, уларнинг муаммоларини ўрганмоқда.

Хусусан, у Янгиариқ туманидаги "Комилжон Рўзибой" фермер хўжалигида бўлиб, дала четларида қишлоқ хўжалиги маҳсулотларини етиштириш бўйича жорий этилаётган янги тартибнинг мазмун-моҳияти, суғориш, техника, кредит ва бозор инфратузилмаси бўйича аниқланган масалалар юзасидан фермер Мурод Рўзибоев билан суҳбатлашди.

Мулоқот чоғида яқинда дала четидан унумли фойдаланиш бўйича белгиланган тартиб-таомиллар битта мақсадга, аввало, ҳар қарич ердан ҳосил олиш, пировардида ички ва ташқи бозорни қўшимча қишлоқ хўжалиги маҳсулотлари билан таъминлашга хизмат қилиши алоҳида таъкидланди.

Ўз навбатида, фермер ушбу ташаббусни қўллаб-қувватлашини, айни вақтда дала четига экин экиш ва юқори ҳосил олишни режалаштираётганини, бу келгусида аҳолининг фаровон турмуши йўлида муҳим воситага айланишини айтиб ўтди.

Депутат фермерлар билан учрашуви чоғида қишлоқ хўжалигида даромадни ошириш, экспортни рағбатлантиришга оид таклифларни ҳам "ён дафтари"га қайд қилиб олди.

Айрим масалалар назоратга олинди

Қонунчилик палатаси депутати Дилмурод Исмоилов Наманган шаҳрида сайловчилар билан учрашувлар ўтказди.

Хусусан, депутат "Равнақ" маҳалла фуқаролар йиғинида бўлиб, "маҳалла еттилиги" фаолияти билан яқиндан танишди. Масъуллар билан маҳаллада ўз йўналишларида олиб борилаётган юмушлар, жумладан, аҳоли бандлигини таъминлаш, оилалар даромадини ошириш бўйича қилинаётган ишлар ҳолати ўрганилди.

Мулоқотлар чоғида маҳаллада алоҳида маъмурий бино мавжуд эмаслиги, фаолият ҳозирда вақтинчалик вилоят ветеринария ва чорвачиликни ривожлантириш бошқармасининг талабга жавоб бермайдиган биносида амалга оширилаётгани маълум қилинди.

Маҳалланинг Темир йўл кўчасида истиқомат қилувчи фуқаролар эса эскирган трансформатор туфайли электр таъминотида узилишлар кузатилаётганини таъкидлаб, ушбу масалада амалий ёрдам сўраб мурожаат этишди. Мазкур масалалар ечими депутат назоратига олинди.

Шундан сўнг депутат "Даштбоғ" маҳалла фуқаролар йиғинида бўлиб, кенг жамоатчилик вакиллари билан учрашди. Мулоқотлар давомида аҳоли муаммолари, таклиф ва мулоҳазалари тингланди, тегишли чора-тадбирлар белгилаб олинди.

Она табиатга меҳр болаликдан бошланади

Айни кунларда мамлакатимиз бўйлаб "Она табиатни асраш" шиори остида амалга оширилаётган "Долзарб 90 кун" лойиҳаси доирасидаги ишлар изчил давом этмоқда. Хусусан, Ғузор туманидаги 29-давлат мактабгача таълим ташкилотида ёзги таътил кунлари болаларнинг бўш вақтини мазмунли ташкиллаштириш, уларнинг она табиатга бўлган меҳр-муҳаббати ва экологик маданиятини юксалтириш мақсадида қатор қизиқарли ва тарбиявий тадбирлар ўтказилмоқда.

Олий Мажлис Қонунчилик палатаси депутати Ноиба Иноятова ана шундай тадбирлардан бирида иштирок этди. Мазкур таълим даргоҳида 1 700 тупдан ортиқ мевали ва манзарали дарахт кўчатлари парваришланмоқда.

Шунингдек, полиэтилен чиқиндиларни йиғиш мақсадида махсус идиш тайёрланган. Атрофдаги бир марталик пластик буюмлар ушбу идишга тўпланиб, болаларда чиқиндиларни саралаш кўникмаси шакллантирилмоқда.

Депутат мактабгача ёшдаги болалар учун экологияга йўналтирилган таълим дастурлари амалий натижаларга қаратилганига урғу бериб, улар болаларда ижтимоий ва табиий муҳитда экологик жиҳатдан тўғри хатти-ҳаракатлар, ер ресурсларига тежамкор муносабатда бўлиш кўникмаларини сингдиришга хизмат қилишини алоҳида таъкидлади.

Ҳуқуқий тушунтириш берилди

Олий Мажлис Қонунчилик палатаси депутати Ойдин Абдуллаева пойтахтимизнинг Сергели туманидаги бир қатор маҳаллалар ва ижтимоий соҳа объектларида ўрганишлар олиб борди.

Депутат дастлаб Учувчилар ҳамда Олтин водий маҳаллаларидаги "маҳалла еттилиги" фаолияти билан яқиндан танишди. Олтин водий маҳалласида яшовчи фуқаро М. А. доимий равишда оила аъзолари томонидан тазйиқ ва зўравонликка учраётгани ҳақида мурожаат қилди. Депутат ушбу масалани жойида ўрганиб, назоратига олди ва оила аъзоларига ҳуқуқий тушунтириш ҳамда тавсиялар берди.

Шунингдек, мазкур маҳаллада бошқарув сервис компаниялари ўз фаолиятини етарли даражада олиб бормаётгани хусусида аҳоли томонидан ҳақли эътирозлар билдирилди. Депутат бу муаммони жойида ҳал этиш мақсадида тегишли мутасаддилар билан боғланди ва масалани бартараф қилиш чоралари кўрилди.

Уч тут дарахти ҳудуднинг кўрки

Олий Мажлис Қонунчилик палатаси депутати Козим Тожиевнинг сайловчилар билан учрашувлари самарали ўтмоқда.

Депутат Нурота туманидаги "Истиқлол" маҳалла фуқаролар йиғинида бўлиб, "маҳалла еттилиги" фаолияти ҳамда "Камбағалликдан фаровонлик сари" дастури ижроси доирасида олиб борилаётган ишлар билан яқиндан танишди.

Халқ вакили "Долзарб 90 кун" лойиҳаси доирасида амалга оширилаётган ишларни ўрганиш мақсадида "Сойкечар" оилавий шифокорлик пункти ҳамда 14-умумий ўрта таълим мактабида ҳам бўлди.

Ўрганишлар жараёнида аҳолига сифатли тиббий хизмат кўрсатиш, малакали тиббиёт ходимларини жалб этиш, ижтимоий дорихона фаолиятини йўлга қўйиш, таълим сифатини ошириш, ўқувчиларнинг бўш вақтларини мазмунли ўтказиш бўйича қатор таклифлар берилди.

Депутат, шунингдек, Навбаҳор туманининг Уч тут қишлоғидаги тахминан 1500 — 1800 ёшга тенг бўлган тут дарахтларини кўздан кечирди. Маълумотларга кўра ушбу 3 туп тут дарахти туфайли қишлоқнинг номи шундай аталган. Маҳаллий аҳоли ва қўшни вилоятлардан сайёҳлар ушбу азим дарахтларни кўриш учун тез-тез келишади.

Депутат тумандаги ушбу тарихий ёдгорлик туризмни ривожлантириш учун муҳим объект бўлишига қарамай, ҳанузгача моддий-маданий меросниг кўчмас мулк объектлари миллий рўйхатига киритилмаганлиги билан қизиқди ва ушбу масалани депутатлик назоратига олди.

Амалий таклифлар билдирилди

Қонунчилик палатаси депутати Муҳаммаджон Валиев Қўқон шаҳридаги 1 ва 7-оилавий поликлиникалар фаолияти билан танишди. Мазкур ўрганишлар давомида соғлиқни сақлаш тизимида амалга оширилаётган ислоҳотларнинг жойлардаги ижросини ўрганиш, тиббий хизматлар ҳолатини таҳлил қилиш ишлари олиб борилди. Шунингдек, депутат томонидан соҳада фаолият юритаётган мутахассислар билан очиқ мулоқотлар ўтказилди.

Суҳбат давомида Президентимизнинг 2025 йил 19 майдаги "Республикада соғлиқни сақлаш тизимини ва аҳолига тиббий хизмат кўрсатиш тамойилларини такомиллаштириш орқали соҳани ислоҳ қилишни изчил давом эттириш чора-тадбирлари тўғрисида"ги Фармонининг мазмун-моҳияти ҳақида батафсил тушунчалар бериб ўтилди.

Хусусан, Фармонда назарда тутилган вазифалар, яъни бирламчи тиббий-санитария ёрдамининг сифати ва оммабоплигини ошириш, тиббиёт ходимларининг жамиятдаги ўрни ва мақомини мустаҳкамлаш, уларни хизмат мажбуриятидан ташқари ишларга жалб қилиш ҳолатларини бартараф этиш бўйича амалий таклифлар илгари сурилди.

Шунингдек, барча соҳа ривожига тўсқинлик қиладиган коррупцияга қарши курашиш лозимлиги таъкидланиб, давлат хизматларини кўрсатиш сифатини яхшилаш, рақамлаштириш орқали инсон омилини камайтириш борасида бугунги кунда кўрилаётган чора-тадбирлар ҳақида маълумотлар берилди.

Олий Мажлис Қонунчилик палатаси депутатларининг ҳудудлардаги мулоқотлари давом этмоқда.

«Халқ сўзи».

Муносабат

Озиқ-овқат хавфсизлиги дунё мамлакатлари олдида турган энг долзарб вазифалардан саналади. Чунки аҳоли сони изчил ўсаётган бугунги кунда озиқ-овқат хавфсизлигини таъминлаш долзарб бўлиб бормоқда.

Глобал иқлим ўзгаришлари, табиий офатлар, ер ва сув ресурслари тақчиллиги қишлоқ хўжалиги соҳасида ҳам жиддий муаммоларни келтириб чиқармоқда. Юртимизда бу масала давлат сиёсати даражасига олиб чиқилиб, қишлоқ хўжалиги маҳсулотлари етиштирувчиларини ҳар томонлама қўллаб-қувватлаш бўйича изчил чора-тадбирлар амалга оширилаётир.

ОЗИҚ-ОВҚАТ ХАВФСИЗЛИГИНИ ТАЪМИНЛАШ — АСОСИЙ МАҚСАД

Сўнгги йилларда қишлоқ хўжалиги ривожига берилаётган юксак эътибор, соҳага доир қабул қилинган "Қишлоқ хўжалиги кооперативи тўғрисида"ги, "Деҳқон хўжалиги тўғрисида"ги, "Томорқа хўжалиги тўғрисида"ги қонунлар барқарор ривожланиш ва озиқ-овқат хавфсизлигини таъминлашга хизмат қилаётир.

2025 йил мамлакатимизда "Атроф-муҳитни асраш ва "яшил" иқтисодиёт йили" деб эълон қилингани ва жорий давлат дастури соҳани барқарор ривожлантириш, озиқ-овқат хавфсизлигини таъминлаш, қишлоқ хўжалигида "яшил" технологияларни қўллаш, экологик тоза маҳсулотлар етиштириш бўйича янги имкониятлар очмоқда.

Соҳага илғор агротехнологиялар, илм-фан ва инновация ютуқлари ҳам кенг жорий этилаётгани ижобий натижа беряпти. Масалан, кейинги уч йилда 250 минг гектар пахта ва ғалла майдони озиқ-овқат етиштиришга берилиб, 160 минг гектар янги боғ ва токзор барпо этилди. Эскирган 107 минг гектари янгиланган ҳолда, 1 млрд. долларлик 1,5 мингта озиқ-овқат лойиҳаси ишга туширилди.

Юз минг тонналик сақлаш, 70 минг тонналик қуритиш, 46 минг тонналик саралаш ва қадоқлаш қувватлари яратилди. Натижада ўтган олти ойда озиқ-овқат экспорти 44 фоиз ўсиб, 1 млрд. 326 млн. долларга тенг бўлди. Экспорт географияси эса 16 та давлатга кўпайди.

Ҳар ойнинг охирги ҳафтасида ҳудудларда бўлиб, тадбиркорлик субъектлари, фермер хўжаликлари фаолияти билан яқиндан танишамиз. Назорат-таҳлил тадбирлари доирасида ҳам уларнинг фикр-мулоҳазалари, таклифларини эшитамиз. Фермерларнинг давлатимиз раҳбари томонидан яратиб берилаётган имкониятлардан самарали фойдаланиб, аҳолини сифатли озиқ-овқат маҳсулотлари билан таъминлаш йўлида қилаётган меҳнатлари, бозорларимиз тўкинлигига қўшаётган ҳиссаси эътиборга молик.

Қишлоқ хўжалигидаги ислоҳотлар халқаро миқёсда эътироф этилаётгани, жумладан, ўтган ойда Ўзбекистон БМТнинг Озиқ-овқат ва қишлоқ хўжалиги ташкилоти — ФАО Кенгаши аъзолигига сайлангани ҳам мазкур тармоқда ўз вақтида кўрилаётган чора-тадбирлар натижаси, десак, тўғри бўлади. Бу аъзо давлат сифатида янги халқаро ташаббусларни илгари суриш ва инвестицияларни жалб этишда мамлакатимиз учун имкониятлар эшигини очади.

Президентимиз раислигида 30 июль куни ўтказилган видеоселектор йиғилишида ҳам мева-сабзавот ва озиқ-овқат экспортини кўпайтириш масалалари муҳокама қилиниб, ушбу соҳадаги ишларни янги босқичга кўтариш бўйича муҳим вазифалар белгилаб берилди.

Албатта, озиқ-овқат хавфсизлиги, иқтисодий хавфсизлик учун муҳим бўлган иссиқхонада маҳсулотни кўпайтириш борасида устувор вазифалар белгилаб берилгани бежиз эмас. Чунки озиқ-овқат хавфсизлиги иқтисодий хавфсизлик масаласидир.

Яна бир янгилик: 2028 йилга қадар иссиқхона ишчилари учун ижтимоий солиқ ставкаси 12 фоиздан 1 фоизга туширилади. Бу янги иш ўринларини ташкил этишга хизмат қилади.

Маълумки, дуккакли маҳсулотлар энг катта экспорт захираларидан бири. Ҳар йили 450 млн. долларлик ловия, мош, тариқ ва нўхат экспорт қилинаётгани эътиборга молик. Лекин ишчи кучи етишмагани учун ҳосилнинг 30 фоизи тўкилиб, исроф бўлаётгани, катта миқдорда экспорт имконияти бой берилаётгани бу борада зарур чоралар кўришни тақозо этади. Бу орқали экспорт ҳажми янада кенгайиб, ички бозорда нарх-наво барқарор, соҳадан даромад олиш кўрсаткичлари ҳам анча юқори бўлади.

Ҳозирги кунга қадар 200 минг гектарда сув тежовчи технологияларга ўтилгани катта самара берди. Бу орқали 420 млн. куб метр сув иқтисод қилиниб, қўшимча 65 минг гектарда мева-сабзавот етиштириш имконияти яратилди. Ушбу ишлар учун ўтган йили 2,6 трлн. сўм, жорий йил эса 1,2 трлн. сўм сарфланди.

Йил якунигача яна 10 минг гектарда томчилатиб ва ёмғирлатиб суғоришни йўлга қўйиш, 200 минг гектар ерни лазерли текислаш учун мингта техника харид қилиш режалаштирилган. Бу, ўз навбатида, сувни асраб-авайлаш, унинг ҳар томчисидан унумли фойдаланиш, ҳосилдорликни оширишга туртки беради.

Дала четига экин экиш, кооперациялар бўйича қонунлар ва Сув кодексининг қабул қилингани сув танқислиги шароитида озиқ-овқат хавфсизлигини таъминлашга йўл очиши билан аҳамиятлидир. Шу маънода, биз, депутатлар ва маҳаллий Кенгаш вакилларидан қишлоқ хўжалигида даромадни ошириш, экспортни рағбатлантириш, тадбиркорларни стандартлар жорий қилиш ва сертификат олишга ўргатиш бўйича фаол бўлиб, қонунчиликка оид янги таклиф беришимиз талаб этилади.

Биз партиямиз электорати бўлган тадбиркорлар ва фермерлар учун муҳим саналган мазкур масалаларда, жумладан, қонунларни такомиллаштириш ва ижросини таъминлаш борасида ҳукумат идоралари билан фаол ҳамкорликда иш олиб боришимиз зарур.

Актам ҲАИТОВ,
Олий Мажлис Қонунчилик палатасидаги ЎзЛиДеП фракцияси раҳбари.

Мустақилликнинг 34 йиллигига

ИНСОН, УНИНГ ҲАЁТИ, ЭРКИНЛИГИ, ШАЪНИ — ОЛИЙ ҚАДРИЯТ

Инсон — азиз, умр — олий неъмат. Ҳар ким бахтли яшашга, фаровон турмуш кечиришга бирдек ҳақли. Инсон ҳуқуқ ва эркинликлари ҳар кимга туғилганидан бошлаб тегишли бўлади. Инсон, унинг ҳаёти, эркинлиги, шаъни ва қадр-қиммати олий қадрият ҳисобланади.

Дарҳақиқат, бугун Ўзбекистонда амалга оширилаётган барча ўзгаришларнинг асосини давлатимиз раҳбари таъкидлаганидек, "Инсон қадри учун" деган тамойил ташкил этмоқда. Мамлакатимизда барча фуқаролар бир хил ҳуқуқ ва эркинликларга эга экани, уларнинг яшаши учун қулай шарт-шароитлар яратилгани эътиборга молик, албатта. Айниқса, ўзаро меҳр-оқибат ва ишонч, ҳурмат тушунчалари бугун одамлар орасида ўз аксини топаётгани кишини қувонтиради. Қонқонимизга сингиб кетган ушбу тушунчалар асрлар оша ижтимоий барқарорлик кафолати ўлароқ ўз қийматини йўқотмай келмоқда.

Инсон қадрини улуғлаш борасида рўёбга чиқарилаётган беқиёс ислоҳотлар самараси сўнгги йилларда ҳар доимгидан ойдинроқ кўзга ташлана бошладики, Истиқлолимизнинг 34 йиллик байрами арафасида бу ҳақда кенгроқ тўхталиш мақсадга мувофиқдир.

Энг аввало, улуғвор мақсадларга янги таҳрирдаги Конституциямиз орқали мустаҳкам ҳуқуқий асос яратилди. Зотан, Бош қомусимизда аввалги таҳрирдан фарқли равишда "давлат — жамият — шахс" парадигмаси янги: "инсон — жамият — давлат" тамойилига ўзгартирилди. Шу тариқа асосий ғоя шахс ҳуқуқлари, эркинликлари ва қонуний манфаатларини, инсон шаъни ва қадр-қимматини таъминлашга йўналтирилди.

Асосийси, бу ғоя ҳаётга манзилли ва мақсадли лойиҳалар шаклида татбиқ этилаётгани натижасида фуқароларнинг реал даромадлари ошиб, турмуш фаровонлиги юксалишида, иқтисодий аҳволнинг яхшиланиши ва юксак халқаро эътирофларда ўз аксини топмоқда. Хусусан, "Ўзбекистон — 2030" стратегиясини Атроф-муҳитни асраш ва "яшил" иқтисодиёт йилида амалга оширишга оид давлат дастури доирасидаги ҳаётий ислоҳотлар фикримиз тасдиғи бўла олади.

Биргина жорий йилнинг ўтган даврида дастурнинг биринчи — ҳар бир инсонга ўз салоҳиятини рўёбга чиқариши учун муносиб шароитларни яратиш йўналишида муҳим ислоҳотлар ҳаётга татбиқ этилди. Натижада мактабгача таълим ташкилотлари фаолиятини йўлга қўйиш мушкул бўлган чекка ҳудудлар аниқланган. Сир эмаски, бола тарбиясида айни давр энг муҳим саналади. Юртимизнинг қай манзилида бўлишидан қатъи назар, ҳар бир бола сифатли таълим-тарбия олиш ҳуқуқига эга. Ушбу ҳуқуқларни таъминлаш мақсадида шундай манзиллардаги болаларнинг мактабгача таълим билан қамраб олинганлиги таҳлил қилиниб, 11 та вилоятнинг 29 та туманидаги 60 та МФЙнинг манзилли рўйхати шакллантирилди. Уларда мобиль гуруҳлар ташкил этилиши мактабгача таълим билан қамровнинг мақсадли кўрсаткичларига етишда муҳим қадам бўлади. Зеро, Президентимизнинг 2024 йил 24 сентябрдаги "Камбағалликдан фаровонлик сари" дастурини амалга ошириш бўйича биринчи навбатдаги чора-тадбирлар тўғрисида"ги қарорида ҳам 2025 йил якунига қадар республикадаги камбағал оилаларнинг 3 — 7 ёшли болаларини мактабгача таълим билан қамров даражасини 80 фоизга етказиш белгиланган.

Давлат дастури ижроси доирасида тегишли даражадаги сертификатга эга бўлган ўзбек тили фани ўқитувчиларига уларнинг тариф ставкасига нисбатан 50 фоиз миқдорида ҳар ойлик қўшимча устама тўланиши йўлга қўйилди. Эътиборлиси, шулардан 1 698 нафари ўзбек тили фани педагогларидир.

Шунингдек, Ёшлар бандлик дастури асосида йигит-қизларнинг 149,9 минг нафарини ишга жойлаштириш, 69,2 мингига ер майдонлари, 30,5 мингига субсидия асосида асбоб-ускуна, 103,1 минг нафарига кредит маблағи ажратиш ҳамда 22,1 мингини касбга ўқитиш орқали бандлиги таъминланди.

Булардан англашиладики, муаммога манзилли ва режали ёндашувга мазкур йўналишларда келтирилган кўрсаткичлар яққол мисол бўла олади. Қувонарлиси, айнан муаммони аниқлаш ва унинг ечимига тизимли ёндашув кўникмаси жамиятда шаклланганидир.

Халқаро ҳамжамият томонидан Ўзбекистонда амалга оширилаётган ислоҳотлар юқори баҳоланиб, бунда сиёсий ироданинг мустаҳкамлиги ва қатъий етакчилик асосий омил сифатида кўрсатилаётгани диққатга сазовор, албатта. Айниқса, камбағалликни қисқартириш бўйича эришилган натижаларга халқаро экспертлар алоҳида эътибор қаратаётгани бу борадаги саъй-ҳаракатлар натижаси дейиш мумкин.

Президент Шавкат Мирзиёев ташаббуси ва қатъияти туфайли рўёбга чиқарилаётган тизимли ислоҳотлар орқали мустақилликнинг навбатдаги қутлуғ санаси остонасига катта натижалар билан яқинлашмоқдамиз. Бу эса янги Ўзбекистонни барпо этиш мақсади учун танлаган йўлимиздан оғишмай одимлаётганимизни, аждодларимиздан мерос инсоний қадриятлар ислоҳотларимизда чинакам акс этаётганини англатади.

Зулайҳо АКРАМОВА,
Олий Мажлис Қонунчилик палатаси депутати.

2028 йилга қадар иссиқхона ишчилари учун ижтимоий солиқ ставкаси 12 фоиздан 1 фоизга туширилади.

МАМЛАКАТ ТАРАҚҚИЁТИНИНГ ЛОКОМОТИВИ

1 “Сизларнинг фидокорона меҳнатингиз билан барпо этилаётган янги темир йўл ва коммуникация тармоқлари, станция ва вокзаллар, аҳоли ва ташкилотларга кўрсатилаётган хизматлар халқимизнинг узоғини яқин, оғирини енгил қилиш, мамлакатимиз транзит салоҳиятини ошириш, иқтисодиётимиз тармоқлари ва ижтимоий объектларнинг бир маромда ишлашини таъминлашда, ҳеч шубҳасиз, беқиёс аҳамиятга эга” дейилади табрикда.

Эътироф этиш керакки, меҳнаткаш соҳа ходимлари жорий йилги касб байрамини катта бунёдкорлик лойиҳалари билан кутиб олишаётир.

Гап шундаки, айни пайтда 196,12 километрлик Мискин — Нукус темир йўли юқори тезликда ҳаракатланувчи поездлар учун мослаштирилиб, электрлаштирилмоқда. Навоий — Бухоро йўналишида юқори тезликка мослаштирилган 92,1 километрлик иккинчи электрлаштирилган темир йўл линияси бунёд этиляпти. Самарқанд — Ургут йўналишида 55 километрлик ҳамда Байтқўрғон — Паркент оралиғида 23,8 километрлик янги электрлаштирилган темир йўл линиялари қурилаётир.

Ушбу лойиҳалар шарофати билан, энг аввало, мамлакатимизнинг туризм салоҳияти ва жозибадорлиги янада ошади. Қолаверса, юк ва йўловчи ташиш тезлиги бир неча баробар ортиб, йўловчиларга хизмат кўрсатиш сифати тубдан яхшиланади.

Шу ўринда айтиш жоизки, юртимизда юк ва йўловчи ташиш ҳажмининг катта қисми темир йўл тармоғи улушига тўғри келади. Биргина жорий йилнинг дастлабки олти ойида темир йўл транспорти орқали 5,3 млн. йўловчи, 51,6 млн. тонна асосий турдаги юклар ташилиб, барқарор ўсиш суръатлари таъминланганлиги бунинг ёрқин тасдиғидир.

Касб байрамининг маданий тадбирлари Темирйўлчилар маданият саройида давом этиб, таниқли санъаткорлар ва ёш ижрочиларнинг концерт дастури намойиш этилди.

Темир йўл транспорти соҳасидаги узоқ йиллик самарали меҳнати учун бир гуруҳ фидойилар “Фахрий темирйўлчи” кўкрак нишони, шунингдек, “Темир йўл ҳамкорлик ташкилоти” қўмитасининг “Фахрий дипломи”, Мустақил Давлатлар Ҳамдўстлигига аъзо мамлакатлар темир йўл транспорти Кенгашининг “Фахрий ёрлиғи” билан тақдирланди.

«Халқ сўзи».

НУРАФШОНДАН НОМАЛАР

Пиёдаларга қулайлик яратувчи инновацион тизим

Нурафшон шаҳрида мамлакатимизда илк маротаба сунъий интеллект ёрдамида ишловчи пиёдалар ўтиш жойи жиҳозланди. Ҳаракат хавфсизлигини таъминлаш ва йўловчилар иштирокидаги йўл-транспорт ҳодисалари содир бўлишининг олдини олиш мақсадида пиёдалар учун замонавий ўтиш жойи шу зайлда синовдан ўтказилаётир.

Мазкур инновацион тизим орқали куннинг кечки ва тунги вақтларида йўлни кесиб ўтаётган пиёда тўғрисида транспорт воситасини бошқариб келаётган шахсларга маълумот берилади. Экранда пайдо бўлган “Диққат, пиёда!” ёзуви ҳайдовчини хушёрликка чақириш баробарида унинг учун тўхташ ишорасини ҳам беради.

Бундан ташқари, асфальтда махсус ёритқичлар ёрдамида “5.16.1” ва “5.16.2” йўл белгиларининг акси туширилади ҳамда пиёдалар ўтиш жойидаги “зебра” чизиғи ёришади. Бу эса йўл-транспорт ҳодисаларининг олдини олиш учун хизмат қилади.

Мутахассислар мазкур тизим ўзини оқлаган тақдирда вилоят ва республиканинг бошқа ҳудудларида ҳам ўрнатилиши кўзда тутилганини таъкидламоқда.

Шодлик «ақлли» маҳаллага айланмоқда

Бўка туманида табиий газ таъминотини янада яхшилаш мақсадида рақамли технологиялар жорий этилаётир.

Туманда 143 та газ тақсимлаш пункти мавжуд бўлса, уларнинг 37 таси юқори босимда ва 106 таси ўрта босимда истеъмолчиларга “зангори олов” етказиб беради. Шу кунларда барча газ тақсимлаш пункти қайта кўздан кечирилиб, аҳолининг маънан эскирган газ ускуналари замонавий ва энерготежамкор дастгоҳларга алмаштирилмоқда. Хусусан, 7 та эски газ тақсимлаш пункти ўрнига янги турдаги ускуналар ўрнатилди. Ҳудуддаги ер усти газ қувури ҳолати ўрганилиб, 18,5 километрлик қисмига ранг берилди.

Шодлик маҳалласида “ақлли” маҳалла лойиҳаси доирасида газ таъминоти тизимини тубдан янгилашга эришилади. Бунда Паркент тажрибаси асосида ҳар бир маҳалла ва кўча бошининг кириш қисмида ҳисоблаш ускунасини ўрнатиш кўзда тутилган.

Миллий либослар доим урфда

Ўрта Чирчиқ тумани тиббиёт бирлашмаси тасарруфидаги соғлиқни сақлаш муассасаларига борсангиз, сизга миллий либосдаги ходимлар тиббий хизмат кўрсатади. Бу орқали шифокорлар миллий қадриятларимизни сақлаш ва номоддий меросимизни авайлаш, пировардида ёш авлод қалбида миллий ғурурни шакллантиришга ҳисса қўшмоқда.

— Миллий либослар — халқимизнинг бой тарихи, урф-одатлари ва анъаналарининг ифодаси, аждодларимиз диди ҳамда эстетик қарашларининг ёрқин акси. Улар нафақат ташқи кўриниш, балки миллий руҳ ва ўзига хослик тимсоли ҳамдир. Шу боис бугунги кунда ёшлар орасида миллий либосларга бўлган қизиқишни ошириш ва уларнинг жозибасини кенг тарғиб этиш ниҳоятда муҳим. Бунинг учун оз бўлса-да, ҳисса қўшаётганимиздан беҳад мамнунмиз, — дейди туман кўп тармоқли марказий поликлиника катта ҳамшираси Умида Баҳовуддинова.

Миллий либос кийиш — миллий ўзликни намоён этиш демак. Шундай экан, миллий либос доимо урфда!

Отабек ИСРОИЛОВ («Халқ сўзи»).

ИШОНЧНИ ОҚЛАМАГАН «ИШОНЧ ТЕЛЕФОНИ»

Президентимиз Шавкат Мирзиёев ҳар қандай мамлакат тараққиёти соғлом ва билимли авлодга боғлиқлигини, ҳар томонлама кенг дунёқарашга эга ватанпарвар ёшларни тарбиялаш учун барча шароитни яратиш зарурлигини бот-бот таъкидлаб келади. Шу йил 15 май куни давлат раҳбари раислигида мактаб таълими тизимидаги ислоҳотлар самарадорлигини янада ошириш бўйича устувор вазифалар муҳокамаси юзасидан ўтказилган видеоселектор йиғилишида бунга яна бир бор алоҳида эътибор қаратилди.

Аччиқ, аммо очиқ гаплар

Чиндан ҳам, сўнгги йилларда мамлакатимизда барча соҳада бўлгани каби таълим соҳасини ислоҳ қилиш ва уни жаҳон андозалари талабларига мослаштириш, ёшларнинг сифатли таълим олиши учун зарур шарт-шароитлар яратиш, тизимнинг моддий-техника базасини мустаҳкамлашга қаратилган кенг кўламли чора-тадбирлар амалга оширилди. Хусусан, мактабгача ва мактаб таълими учун ажратиладиган маблағлар 7 карра оширилиб, жорий йилда 60 трлн. сўмни ташкил қилди.

Лекин фарзандларимиз таълим-тарбиясига маблағларни аямаётган бўлсак-да, мактабларни таъмирлашда ота-оналардан пул йиғиш ҳолатлари билан боғлиқ норозилик чиқишлари ижтимоий тармоқларда кўзга ташланиб турибди. Ҳолбуки, Мактабгача ва мактаб таълими вазирлиги мактабларда ота-оналардан пул йиғиш ноқонуний экани, бундай ҳолатга дуч келинса, вазирлик “Ишонч телефони” ва бошқа манбаларига тўғридан-тўғри мурожаат қилиш мумкинлиги ҳақида огоҳлантириб келади.

Хўш, нега ота-оналар “Ишонч телефони” қолиб, ўз шикоятларини ижтимоий тармоқларга жойламоқда? Ушбу масалага ойдинлик киритиш мақсадида вазирликнинг 71-202-09-09 рақамли “Ишонч телефони”га қўнғироқ қилдик. Дастлаб “оператор жавобини кутиш” учун 20-бўлиб навбатга қўйилдик. “Сизнинг қўнғироғингиз биз учун муҳим” деган таъкиддан сўнг ёқимли мусиқа янграй бошлади. Ва ўз навбатимизни сабр-тоқат билан кута бошладик.

...Ёқимли мусиқалар орасида навбатимиз 18, 16, 13, 8-ўринда экани эслатиб турилди. Ва... роппа-роса 27 дақиқадан кейин “Биз билан мулоқотда бўлганингиздан хурсандмиз. Хайр, саломат бўлинг” деган овоз эшитилди ва алоқа узилди. Қарийб ярим соат мусиқа тинглаганимиз қолди... Бу кулгили, лекин аслида жуда ачинарли ҳолат.

Шундан кейин вазирликнинг Ахборот хизмати раҳбари Дилфуза Собированинг телеграм каналига уланиб, унга мақсадни тушунтирдим. Буни қарангки, кўп куттириб қўймасдан, тегишли маълумотни тақдим қилишди. “Ишонч телефони”га шунча вақтимиз бекор кетганига ачиндик.

Мактаб таъмири кимнинг зиммасида?

Вазирликдан берилган маълумотда келтирилишича, таълим муассасаларини янги ўқув йилига тайёрлаш борасида ўқувчи ва тарбияланувчилар ҳамда уларнинг ота-оналаридан турли пул маблағларини йиғиш тақиқланади ва бу масала вазирликда алоҳида назоратга олинган.

Бундан ташқари, Мактабгача ва мактаб таълими вазирлиги томонидан тизим ҳудудий бўлинмалари раҳбарлари ва масъул ходимлари, таълим ташкилотлари мутасаддилари, педагоглар ўқувчилар ёки уларнинг ота-оналаридан (таъмирлаш ишлари, турли тадбирлар ва байрамлар учун) пул йиғиш ҳолатларига йўл қўймаслик бўйича доимий огоҳлантириб келинади. Тизимдаги коррупцияга қарши курашиш ва ҳуқуқий-назорат тузилмалари томонидан барча мактабгача ва мактаб таълими муассасаларида доимий профилактика тадбирлари ташкил этиб келинмоқда. Мактабларда ота-оналардан ҳар хил баҳоналар билан пул йиғиш ҳолатларининг олдини олиш бўйича тарғибот тадбирлари кучайтирилган. Таълим муассасаларининг кириш эшикларига коррупцияга қарши курашиш бўйича турли кўринишдаги огоҳлантириш баннерлари жойлаштирилган.

Вазирликнинг Ахборот хизмати томонидан берилган маълумотларга кўра “Ишонч телефони”га ота-оналардан келиб тушган мурожаатлар сони жорий йилнинг 1 августигача 669 тани ташкил қилган. Ушбу мурожаатлар вазирликнинг тегишли бўлинмалари томонидан назоратга олинган ҳамда ҳудудий масъул ходимлар томонидан манзилли ўрганиляпти.

Умумий таълим муассасаси харажатларини қоплаш учун ота-оналардан пул йиғиб олиш амалиётининг қонуний ёки қонуний эмаслигини муҳокама қилишда шуни эътиборга олиш керакки, Президентнинг 2022 йил 11 майдаги “Мактабгача ва мактаб таълимини ривожлантиришга оид қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида”ги қарорининг 13-банди билан Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши, вилоятлар ва Тошкент шаҳар ҳокимлари зиммасига ҳудуддаги мактабгача ва мактаб таълими муассасаларининг моддий-техника базасини мустаҳкамлаш ҳамда уларнинг инфратузилмасини яхшилаш, қуриш, реконструкция қилиш, капитал ва жорий таъмирлаш, уларга туташ ҳудудларни ободонлаштириш, инфратузилмани (тротуарлар, йўллар ва бошқалар) зарур ҳолатда сақлаш бўйича буюртмачи функциясини амалга ошириш, ўқув йилига ва куз-қиш мавсумига ўз вақтида ва самарали тайёрлаш тадбирларини амалга ошириш ва бошқа қатор зарур вазифалар юклатилган. Зотан, мактабни таъмирлаш учун ота-она эмас, ҳокимлар масъул.

> ***“Вазирликнинг Ахборот хизмати тамонидан берилган маълумотларга кўра “Ишонч телефони”га ота-оналардан келиб тушган мурожаатлар сони жорий йилнинг 1 августигача 669 тани ташкил қилган. Ушбу мурожаатлар вазирликнинг тегишли бўлинмалари томонидан назоратга олинган ҳамда ҳудудий масъул ходимлар томонидан манзилли ўрганиляпти.”***

Бироқ масаланинг бошқа томони бор. Вазирлар Маҳкамасининг 2017 йил 15 мартдаги қарори билан тасдиқланган Умумий ўрта таълим тўғрисидаги Низомнинг 73-бандига асосан **давлат умумтаълим муассасалари фаолиятини молиялаштириш жисмоний ва юридик шахсларнинг қонун билан тақиқланмаган ҳомийлик хайриялари ҳисобидан ҳам амалга оширилади**.

Хўш, бу нима дегани?

Мазкур Низомнинг VI бўлимида мактабнинг молиявий маблағи Давлат бюджети ва мактабнинг **бошқа манбалардан** ташкил топувчи ўз маблағлари ҳисобига шаклланиши кўрсатилган. **Бошқа манбалар** эса мактабнинг хўжалик фаолиятидан, кўрсатилган пуллик хизматлардан, бино ва жиҳозларни ижарага беришдан олинган даромадлар, ташкилотлар, **ота-оналар ва бошқа фуқароларнинг ихтиёрий бадаллари**, банк кредити ва бошқа тушумлардан иборат. Мактаб кам таъминланган оилаларнинг болаларига умумий таълим фонди, мактаб фонди маблағлари ҳисобидан дарсликлар, ўқув-ёзув қуроллари, кийим-бош, оёқ кийимлари сотиб олишда ва текин ёки имтиёзли овқатланишни ташкил этишда моддий ёрдам кўрсатади. Бунда ота-оналар, ҳомийлар ва бошқалар мактаб фондига мажбурий эмас, балки ихтиёрий равишда молиявий кўмак бериши мумкин!

Кўпчилик ота-оналарга маълумки, баъзи мактабларда синф фонди учун ҳар ой фалон минг сўмдан, мактаб фонди учун эса яна алоҳида пул йиғилади. Шунингдек, синфни таъмирлашдан ташқари, турли байрам тадбирларини ўтказиш, ўқитувчиларга совға бериш ва ҳоказо учун ҳам пул йиғиш ҳолатлари учрайди. Хўш, бундай ҳолатда ота-оналардан пул йиғиб олиниши ихтиёрийликка кирадими ёки мажбурийликками? Ижтимоий тармоқлардаги норозиликлардан келиб чиқиладиган бўлса, бу пулларни ҳамма ота-оналар ҳам ихтиёрий бераётгани йўқ. Албатта, мактабга ҳомийлик ёрдами кўрсатиш шарафли иш. Лекин беш қўл баробар эмас — баъзи оилаларнинг бунга қурби етмаслиги мумкин. Айниқса, мактабда ўқийдиган фарзандлари кўп бўлса!

Ана шундай шароитда баъзи таълим муассасаларида ҳали ҳам ота-оналардан турли йўллар билан пул ундириш ҳолатлари учраб туриши, афсуски, бор гап. Педагог пул бермаган болани бошқа ўқувчилар олдида мулзам қилади. Ота-она фарзанди бошқа тенгдошлари олдида ўксимаслиги учун айтилган суммани қарз олиб бўлса ҳам тўлайди.

Ҳозир мактабларда ота-оналардан пул йиғишнинг янги-янги усуллари шаклланиб боряпти. Масалан, биринчи синфга борадиган ўқувчини мактабга қабул қилишда ота-она зиммасига очиқдан-очиқ мактаб фонди учун пул ўтказиш ёки бошқа хизматларни амалга ошириш мажбурияти юклаб қўйилади. Бундай имконияти бўлмаган ота-оналар фарзандларини ушбу мактабларга электрон навбат орқали киритишга уриниб кўради, лекин бу йўл билан мақсадга эришиш амримаҳол.

Қаерда шундай бўляпти, манзилини аниқ кўрсатинг-чи дерсиз? Афсуски, бу жараённи кўрсатиб ҳам, исботлаб ҳам бўлмайди! Исботланган тақдирда ҳам, фарзандининг мактабдаги тақдирини ўйлаган ота-она ўз хоҳиши билан моддий ёрдам берганини, бунинг ёмон жойи йўқлигини айтиб тураверади.

Модомики, ота-она ихтиёрий равишда мактаб фаолиятига молиявий кўмак бераётган экан, бу жараённинг шаффофлиги таъминланиши — маблағ мактаб банк ҳисобига ўтказилиши, у қаерга ва қанча ишлатилгани, қанча қолгани ҳужжатлаштирилиши лозим. Мактаб раҳбарияти эса ҳомийларга (ота-оналарга) тушган маблағ қандай сарфлангани ҳақида ҳисобот бериши керак.

Мактаб маъмуриятига ота-оналар томонидан нақд пул тўланган тақдирда тилхат орқали расмийлаштирилиши ва икки томонлама имзоланиши керак. Акс ҳолда бу маблағларнинг қаерга ишлатилгани, қандай мақсадларга йўналтирилгани номаълум бўлиб қолади. Бу ҳужжатларнинг назорат қилинмаслиги муассасада коррупция ҳолатларини келтириб чиқаради, жамоада муҳит бузилади.

«Ташаббусли бюджет» машмашалари

Март ойининг ўрталари эди. Ишдан кейин метронинг “Дўстлик” бекатидан чиқаверишда 5-6 нафар мактаб ёшидаги бола “Овоз йиғамиз, 15 минг сўмга овоз йиғамиз” деб жар соляпти. Бунга аҳамият бермасдан ўтиб кетдик. Эртаси куни Қўйлиқ мавзесида яна шундай ҳолатга дуч келдик. “Овоз йиғамиз, 20 мингга овоз йиғамиз”, дея тинмай қичқирарди болалар. Икки кундан кейин битта овоз 40 минг сўмга чиқиб кетди. Тушуниб етганимиз шу бўлдики, “Ташаббусли бюджет” бошланибди, етарли овоз олган мактабга бюджетдан маблағ ажратилармиш.

Яқинда эса ижтимоий тармоқларда шу масала бўйича берилган эълонга кўра бундай “овоз”ни қўлга киритишни истаганларга, “сокка”сини тўлайдиганларга мингтагача овоз йиғиб берилармиш, “ўринлар чекланган” эмиш. Э, ҳайф-э! Қўпол бўлса ҳам айтиш жоизки, бу очиқдан-очиқ чайқовчилик, кўзбўямачилик, ўқитувчининг қадрини, таълим муассасаси обрўсини ерга уришдан бошқа нарса эмас. Аслида мактаб — муқаддас даргоҳ. Уни таъмирлашга маблағ керак бўлса, у ҳеч қанақа овоз беришларсиз ажратилиши керак.

Яна бир ҳолат. Яқинда неварамни биринчи синфга бериш учун маълум фанлардан чуқурлаштирилган таълим берадиган мактабга бордим. Ҳудуди жуда ораста, биноларга дид билан ишлов берилган. Ўқув хоналари, фан кабинетлари тўла жиҳозланган, одамнинг ҳаваси келади. Бу мактабнинг рейтинги жуда баланд бўлиб, битирувчиларнинг ярмидан кўпи ҳар йили олий ўқув юртларига юқори баллар асосида қабул қилинаётган экан.

— Ўқувчилар сони кўплигидан бу йил яна синф хоналарини кўпайтиряпмиз, — деди мактаб директори фахр билан. — Шу атрофда бешта мактаб бор. Лекин ота-оналар фарзандларини бизнинг мактабга бергиси келади. Чунки бизда ўқитувчилар ўз устида тинимсиз ишлайди, ўқувчиларга сабоқ беришнинг энг замонавий усулларини қўллаймиз. Хуллас, барча шарт-шароит ўқувчиларимиз келажаги учун хизмат қилмоқда.

Мактаб ўтган йиллар ичида етти маротаба “Ташаббусли бюджет” ғолиби бўлибди. “Бунга қандай қилиб эришилди?” деган саволимизга очиқчасига, “Ота-оналар овоз йиғиб беришди” деган жавобни эшитдик...

Юзаки қараганда, рисоладагидай хулоса. Аммо бу ажабланарли эмасми?

Тан олиш керакки, Мактабгача ва мактаб таълими вазирлиги педагоглар ва ота-оналарни “Ташаббусли бюджет” доирасида овоз йиғишга мажбурлаш ва улардан пул йиғиш ноқонуний эканини таъкидлаб келади. Агар педагоглар шундай ҳолатларга дуч келса, вазирликка мурожаат қилишлари мумкин деган таклифлар ҳам берилгани рост гап. Сўнгги йилларда бу борада мурожаатлар сони камайган бўлса-да, кўпчилик таълим муассасалари раҳбарларига кўрилаётган кескин чоралар, огоҳлантиришлар ва қонуний тақиқлар бошқаларга сабоқ бўлмаяпти. Бу ҳолатда ўқитувчиларга ҳам қийин, тўғриси. Мактабимизга овоз беринг, деб ялинишга мажбур. Дардини кимга айтишни билмайди. “Ишонч телефони”нинг “ишончлили”ги эса ҳаммага маълум...

Нуруллоҳ ОСТОНОВ («Халқ сўзи»).

Кеча Самарқанд шаҳрида бошланган «Самарқанд оши» халқаро гастрономик фестивали 3 августгача давом этади.

Халқ сўзи
www.xs.uz /xalqsuzi.uz @xs_uz
2025 йил 2 август

ЯНГИ ЎЗБЕКИСТОН — БАХТИЁР МИЛЛАТЛАР ДИЁРИ

30 июль — Халқлар дўстлиги куни мамлакатимизда кўтаринки руҳда кенг нишонланди. Президентимиз Шавкат Мирзиёевнинг халқимизга байрам табриги айём шукуҳини янада оширди. Бу бежиз эмас, албатта. Халқи ўзаро дўст, аҳил-иноқ мамлакатнинг тонглари тинч-осуда отади. Осойишта мамлакатга эса байрамлар ярашади.

Шу азиз Ватан — барчамизники

Дарҳақиқат, тўй-маъракасига қариндошидан аввал девордармиён қўшнисини чақирадиган, уйида борини у билан баҳам кўрадиган халқмиз. Қўшнимиз қайси миллатга мансуб бўлишидан қатъи назар, биз учун ён қўшни, маҳалладош бўлгани учун қадрли. Бу халқимизнинг қадимий қадриятларидан.

Президентимизнинг табригида таъкидланганидек, юртимиз заминида қадимги даврлардан буён давом этиб келаётган этник хилмахиллик ноёб ижтимоий ҳодиса бўлиб, бугун — Янги Ўзбекистон шароитида янгича маъно-мазмун ва анъаналарга эга бўлиб бораётгани диққатга сазовордир. Барчамиз учун азиз ва мўътабар бўлган Ватанимиз айнан шу асосда инсон қадри ва бахти улуғланадиган том маънодаги тинчлик, дўстлик ва меҳр-оқибат диёрига айланиб бормоқда.

Бугунги кунда мамлакатимизда истиқомат қилаётган 130 дан зиёд миллат ва элат вакилларининг янада эмин-эркин яшашлари учун кенг кўламли ишлар қилинмоқда.

Тотувлик — умуминсоний қадрият

Миллатлараро тотувлик ғояси бутун жаҳон халқлари учун умуминсоний қадрият ҳисобланади. У тинчлик ва фаровонликнинг кафолати, миллатлараро ҳурмат, дўстлик ва ҳамжиҳатликнинг маънавий асосидир. Мазкур ғоя ҳар бир миллат вакили орзу-умидлари, иқтидори ва истеъдодининг тўлиқ рўёбга чиқиши учун замин ҳозирлайди ҳамда уни Ватан истиқболи, юрт тинчлиги, халқ фаровонлиги каби умуминсоний мақсадлар сари етаклайди.

Мустамлакачилик 150 йил давом этган Ўзбекистонга кучли ассимиляция қилинувчи ижтимоий макон сифатида қаралган. Шу боис ҳам Ўзбекистон ҳудудини кўп миллатли маконга айлантириш бўйича тарихий жараёнлар амалга оширилди. Маълумотларга қараганда, 1885 йилда ҳозирги Ўзбекистон ҳудудида 18 га яқин миллатлар истиқомат қилган бўлиб, уларнинг 11 тасини маҳаллий халқлар вакиллари, 7 тасини кўчириб олиб келинганлар ташкил этган. 1926 йилга келиб эса маҳаллий мансубдаги миллатлар 11 та қолган ҳолда кўчириб келтирилганлар 80 хил бўлган. 1959 йилда уларнинг сони 113 тага, 1979 йилда 123 тага, 1989 йилда эса 130 тага етган эди.

Жорий йилнинг 28 июль ҳолатига кўра, доимий аҳолиси сони 37 910 136 нафар кишини ташкил этаётган юртимизда 130 дан ортиқ миллат ва элат вакиллари аҳил ва иноқ, бир-бирларига елкадош бўлиб яшаб келмоқда. Уларнинг ҳар бирини ассимиляция бўлишдан сақлаш сиёсати юргизилмоқда.

Ҳамжиҳатликнинг ҳуқуқий мақоми

Асрлардан-асрларга ўтиб келган миллатлараро тотувлик анъаналари бардавомлигини таъминлаш мақсадида ҳуқуқий асос яратилди. Дунёнинг кўплаб мамлакатларида

> *Миллатлараро тотувлик ғояси бутун жаҳон халқлари учун умуминсоний қадрият ҳисобланади. У тинчлик ва фаровонликнинг кафолати, миллатлараро ҳурмат, дўстлик ва ҳамжиҳатликнинг маънавий асосидир. Мазкур ғоя ҳар бир миллат вакили орзу-умидлари, иқтидори ва истеъдодининг тўлиқ рўёбга чиқиши учун замин ҳозирлайди ҳамда уни Ватан истиқболи, юрт тинчлиги, халқ фаровонлиги каби умуминсоний мақсадлар сари етаклайди.*

“Мультикультурализм” баҳслари авж олганда, Ўзбекистонда яшаётган ҳар бир миллатнинг урф-одатлари, тили, дини, миллий қадриятларини сақлаб қолиш ва ривожлантириш давлат сиёсати даражасига кўтарилди.

Халқимизнинг бағрикенглиги туфайли кўплаб миллат вакилларига бошпана берилди. Корейслар, немислар, арманлар, грузинлар, месхети турклар, поляклар, юнонлар, крим-татарлар ўзбек элида қўним топди. Уларнинг зурриётлари шу заминда туғилди, шу ерда таълим-тарбия олиб, вояга етди.

Бугунги кунда нафақат ўзбек миллати, балки бошқа миллат ва элатларнинг таниқли сиймоларига бағишлаб кўчалар, истироҳат боғлари, турли муассасаларга номлар берилди, монументлар ўрнатилди.

Президентимизнинг 2025 йил 19 мартдаги “Умуммиллий тотувлик ва хориждаги ватандошлар билан алоқаларни мустаҳкамлашни янги босқичга олиб чиқишга оид чора-тадбирлар тўғрисида”ги Фармонига мувофиқ, Ўзбекистон Республикаси Маданият вазирлиги ҳузуридаги Миллатлараро муносабатлар ва хорижий мамлакатлар билан дўстлик алоқалари қўмитаси негизида Ўзбекистон Республикаси Миллатлараро муносабатлар ва хориждаги ватандошлар масалалари бўйича қўмитаси ташкил этилди. Мазкур қўмита жамиятда миллатлараро тотувлик ва бағрикенгликни таъминлашга ҳисса қўшиб келмоқда.

Пойтахтимизда миллатлар ва элатларни ҳамжиҳатликка чорловчи “Дўстлик боғи” барпо этилган. Мамлакатимизда фаолият кўрсатаётган 157 та миллий маданий марказ, 42 та дўстлик жамияти ва хориждаги 100 дан ортиқ ватандошлар жамоат бирлашмалари давлат ташкилотлари билан ҳамкорликда юртимизда дўстлик ва бағрикенглик муҳити, миллий ва умумбашарий қадриятлар уйғунлигини мустаҳкамлаш, чет эллар билан маданий-маърифий алоқалар, халқ дипломатиясини ҳар томонлама ривожлантириш бўйича кўплаб ижобий натижаларга эришмоқда.

Ўзбекистонда ҳар бир миллат ва элатнинг ўз тили, маданияти, урф-одатларини сақлаб қолиш, ўрганиш ва ривожлантиришига шарт-шароит ҳозирланган. Масалан, корейслар ўз тарихи, тили, маданияти, дини, урф-одатлари, қадриятларини ўрганиб, миллий маросим ва байрамларини эмин-эркин нишонлаб келади. Ўзбек халқининг азалий миллий таомлари: ош, қозон кабоб, норин, ҳалим, сумалак, сомса деярли барча корейс хонадонида тайёрланади ва севиб истеъмол қилинади. Корейсларнинг “чимчи” ва бошқа салатларини ўзбекларнинг дастурхонида кўриш мумкин. Шунингдек, юртимизда корейс филологияси 12 та олий таълим муассасаси, 48 та мактаб ва лицейда ўқитилмоқда. Ҳар иккала халқ вакиллари корейс фильмлари ёки ўзбек фильмларини томоша қилишади, ўзбек ва корейс тилидаги қўшиқлар севиб куйланади, эшитилади.

Умумхалқ референдумида қабул қилинган Конституциямизда мустаҳкамлаб қўйилган қоида ва меъёрлар асосида нодавлат ташкилотларнинг ролини ошириш, уларнинг ҳуқуқларини кафолатлаш орқали фуқаролик жамияти институтларини ривожлантиришга алоҳида эътибор қаратилгани ҳам бажарилаётган ишларнинг мантиқий давомидир.

Орзиқиб кутилган фуқаролик бахти

Эсласак, агар бундан саккиз йил аввал Ўзбекистонда фуқаролиги бўлмаган кўп одамлар оддий масалаларини ҳам ҳал этолмай сарсону саргардон юрарди — уларнинг фуқаролик ҳуқуқлари йўқ эди. Мана шундай нотенгликка барҳам берилди. Ўзбекистонда кўп йиллардан буён яшаб, меҳнат қилиб келаётган бошқа миллат вакилларига Ўзбекистон Республикаси

фуқаролик паспортларини топшириш тизими фаолияти ҳам диққатга сазовор.

Масалан, Президентимиз Шавкат Мирзиёевнинг 2019 йил 22 апрелда имзолаган Фармонига асосан 70 нафар корейс миллатига мансуб юртдошимизга Ўзбекистон фуқаролиги паспорти топширилди. Ва албатта, ўтган йилларда бу рақамлар сони бир неча юздан ортди. Бу эса кўп йиллар юртда астойдил меҳнат қилиб, Ўзбекистонимизни Ватан деб қадрлаганлар, ўз зурриётини улғайтириб келаётган инсонларга янада кўтаринки руҳ ва кайфият бағишлади.

Мамлакатимизда яшаётган турли миллат ва элат вакилларига ўзбеклар билан тенг ҳуқуқлар берилиб, улар давлат ва жамият бошқаруви ишлари, ижтимоий-иқтисодий ҳамда маданий ҳаётда фаол ва эркин қатнашмоқда. Чунончи, бугунги кунда сенаторлар, Олий Мажлис Қонунчилик палатаси ҳамда маҳаллий Кенгашлар депутатлари, вазирликлар, идоралар, корхоналар, ташкилотлар, муассасалар раҳбарлари орасида турли миллат вакиллари бор. Шаҳар ва қишлоқларда ўзини ўзи бошқариш органлари (қишлоқ ва маҳалла фуқаролар йиғинлари ва ҳоказо)га ўзбеклар билан бирга рус, тожик, татар, қирғиз, қозоқ, украин ва бошқа миллатга мансуб бўлган оқсоқоллар (маҳалла раислари) раҳбарлик қилмоқда.

Кўп йиллик «муз»лар эриди

Мамлакатимиз чегарадош давлатлар билан яқин ҳамкор, халқларимиз бир-бири билан қондош-қариндош, қуда-андали. Аммо аввалари юртдошларимиз давлат чегарасидан ўтолмай, ҳатто яқинлари таъзиясига ҳам бора олмаган вазиятлар бўлгани сир эмас. Ўзбекистон тараққиётининг янги даврида бу каби кўнгилсизликлар барҳам топди. Давлат чегаралари очилди.

Ўзбекистон Тожикистон, Туркманистон, Қозоғистон, Қирғизистон, Афғонистон ва бошқа мамлакатлар билан бир ғоя — миллатлар, халқлар ўртасида тинчлик, тотувлик, бағрикенглик асосида яшаш тамойилини илгари сурмоқда. Буни чегара ҳудудларининг эркинлаштирилгани, давлатлар раҳбарлари томонидан фуқароларга сиёсий, ижтимоий, ҳуқуқий ва бошқа соҳаларда қулай шароитлар яратиб берилаётгани, инсонлар қўшни мамлакатда яшаётган яқинлари билан учрашиб, дийдорлашгани, бориши ёки келиш жараёнларининг жадаллашганида ҳам кўриш, кузатиш мумкин.

Ўзбекистоннинг дунё давлатлари, айниқса, қўшни мамлакатлар билан яқин ҳамкорлик ўрнатганини, ўзаро ташрифлар ва қўллаб-қувватлаш, ижтимоий ёрдам қўлини чўзишни бутунлай янги босқичга кўтарганини жаҳон ҳамжамияти эътироф этмоқда. Жумладан, Европада хавфсизлик ва ҳамкорлик ташкилотининг кам сонли миллатлар бўйича Олий комиссари Ламберто Заньер шундай дейди: *“...ҳозир мамлакатингиз ўз қўшнилари билан чегараларни очди, одамлар эмин-эркин яқинларини кўргани боришяпти. Бу ташаббусларнинг ҳаммаси миллатлараро муносабатларга ижобий таъсир кўрсатмоқда. Юртингизга Ўш орқали кириб келдик. Фарғона водийсида бўлиб, бу ерда турли тилларда ўқитиладиган мактабларга бордик, ўқувчилар учун яратилган шарт-шароитлар билан танишдик. Ўзбекистондаги таълим ва бошқа соҳаларда халқаро келишувни таъминлаш бўйича ҳолат ижобийлигига гувоҳ бўлдик. Умуман, миллатлараро муносабатлар йўналишида конструктив сиёсат олиб бориляпти. Президент Шавкат Мирзиёев раҳнамолигида мамлакатда бағрикенгликни мустаҳкамлаш йўлида янги имкониятлар очилмоқда. Айни шу жараёнга бизнинг ташкилот ҳам муносиб ҳисса қўшишга тайёр”.*

Шу ўринда айтиш жоизки, Франциянинг “L’Usine Nouvelle” янгиликлар агентлиги хабарида АҚШ Давлат департаменти Ўзбекистонни “Алоҳида хавотир уйғотадиган давлатлар рўйхати”дан чиқариш тўғрисида қарор қабул қилгани ёзилди. “L’Usine Nouvelle” мухбирларининг фикрича, бу республикада кечаётган ижобий ўзгаришларнинг ҳар томонлама эътироф этилаётганидан далолат беради. Айниқса, Ўзбекистоннинг инсон ҳуқуқлари бўйича БМТ доимий комиссиясига аъзо қилингани қувонарли ҳолдир.

Юқоридаги фикрларни умумлаштириб айтиш мумкинки, Ўзбекистонда турли миллат ва элат вакиллари ўзларини эркин ҳис этмоқда, ўзбеклар билан бирга қўлни қўлга бериб ишламоқда, яшамоқда. Бу бағрикенглик юртимизда асрлар давомида шаклланиб келган бошқа халқларга самимий, ҳурмат билан муносабатда бўлиш борасидаги қадриятлар, умуминсоний қарашларга таянган ҳолда ёндашиш анъанасидан келиб чиқади. Қолаверса, мамлакатимизда барча миллатларнинг тенг ҳуқуқлилигига асосланувчи сиёсат, уларнинг ўз тили, маданияти, урф-одатлари, қадриятларини ривожлантириш учун яратилаётган кенг имкониятлар бахтли, тинч-тотув ҳаётнинг, фаровонликнинг кафолати бўлиб хизмат қилмоқда.

Обиджон ҲАМИДОВ,
Бухоро давлат университети ректори, профессор.

Тадбиркорлик ҳаракатининг кенгайиши ишбилармонлик салоҳиятига эга юртдошларимизнинг янгидан-янги ташаббусларига йўл очмоқда. Учқўрғон туманининг Истиқлол маҳалласида истиқомат қилаётган Толибжон Холматовнинг интилишлари бунга мисол.

Табиатан деҳқончиликка мойил бу инсон экотуризм ва аграр соҳани уйғунлаштирган ҳолда янгиликка қўл урди. Унинг мўъжазгина даласида даромадли бизнес — голубика ўсимлиги парвариши йўлга қўйилди.

— Беларусь, Сербия ва Польша давлатларидан олиб келинган ноёб “Голубика” (blueberry) навли резавор мевани маҳаллий шароитга мослаб ўстиряпмиз, — дейди Т. Холматов. — Айни пайтда плантацияда 6 минг туп 2-3 ёшли ҳамда 300 туп 5-6 ёшли кўчатлар етиштирилмоқда. Улар уч ёшдан тўлиқ мева беришни бошлайди.

Июнь ойида Толибжоннинг экинзоридаги меваларнинг дастлабки ҳосили пишиб етилди. Янги мева нафақат аграр соҳадаги мутахассислар, балки туманга келаётган сайёҳларда ҳам катта қизиқиш уйғотмоқда. Чунки унинг дунё бозоридаги нархи анча баланд — килограмми 50 — 70 долларни ташкил этади. Дориворлик хусусиятлари ҳам шунга яраша, экспортбоплик салоҳияти эса юқори.

Қудратилла НАЖМИДДИНОВ
(«Халқ сўзи»).

Реклама

«Elektron Realtor» МЧЖ

тўғридан-тўғри музокаралар ўтказиш йўли билан ташкиллаштириладиган кўчмас мулклар ва уларга бўлган ҳуқуқлар бўйича ўтказиладиган савдога таклиф этади

“O‘zsanoatqurilishbank” АТВ билан тузилган 2025 йил 18 июндаги №18-2025ER сонли шартномага асосан “O‘zsanoatqurilishbank” АТВ балансида бўлган қуйидаги мулк Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2025 йил 15 апрелдаги ПҚ-142 сонли қарорига мувофиқ сотувга чиқарилмоқда:

1. Юнусобод туманидаги “Туркистон” МФЙ, Мойқўрғон кўчаси, 276-277-уйда жойлашган ҳовли-жой, бошланғич баҳоси 6 млрд. 435,8 млн. сўм.

Савдога қўйилган мулк билан бевосита жойига чиқиб танишиш мумкин.

Савдода иштирок этиш учун талабгорлар “e-rieltor.uz” платформаси орқали ариза беришлари мумкин.

Call-марказ: +99855-517-22-20.
Расмий сайтимиз: www.e-rieltor.uz

ДУНЁ ҲАФТА ИЧИДА

Ҳиндистон ва АҚШ ҳамкорлигида сунъий йўлдош фазога учирилди

30 июль куни Ҳиндистон жанубидаги Сатиш Дҳаван космик марказидан “NASA-Isro Synthetic Aperture Radar” (NISAR) қурилмаси учирилди.

НАСА мутахассисининг таъкидлашича, оғирлиги 2 392 килограммга тенг ушбу илғор радар технологиясига эга сунъий йўлдош дунё бўйлаб энг кичик ўзгаришларни ҳам аниқлай олади. Яъни у инсон фаолияти — деҳқончилик, қурилиш ва инфратузилма лойиҳалари оқибатида юзага келаётган ўзгаришларни ҳам қайд этади. Лойиҳа қиймати 1,5 млрд. долларга тенг.

Айтилишича, бу лойиҳа “COVID-19” пандемияси даврида, олимлар бир-биридан минглаб километр узоқликда ишлаган ҳолатда амалга оширилган. Ҳиндистоннинг фанлар бўйича вазири Житендра Сингх “NISAR”ни “илм-фанга асосланган халқаро дўстлик рамзи” сифатида таърифлаб, уни АҚШ билан стратегик ҳамкорликдаги бурилиш нуқтаси, дея баҳолаган.

16 ёшдан кичик фойдаланувчилар «YouTube»да аккаунт очиши мумкин эмас

“Arab News” мухбирининг хабар беришича, Австралия коммуникациялар вазири Аника Уэллс 30 июль куни ёш чегарасини белгилаши керак бўлган ижтимоий тармоқлар рўйхатини эълон қилган. Унга кўра 10 декабрдан бошлаб барча платформаларда ёш чегараси ўрнатилмаса, уларга 50 млн. Австралия долларигача жарима солинади.

Мамлакат парламенти 2024 йил ноябрда “Facebook”, “Instagram”, “Snapchat”, “TikTok” ва “X” каби платформаларда 16 ёшгача бўлган болаларнинг аккаунт очишини тақиқловчи қонунни қабул қилган эди. Аммо бу рўйхатда шу пайтгача “YouTube” мавжуд бўлмаган.

“Австралиялик болаларнинг 40 фоизи “YouTube”дан зарар кўрган. Биз болаларимиз фаровонлиги учун курашда таҳдидлардан қўрқмаймиз”, деган А. Уэллс.

Судланган шахслар юқори лавозимларда ишламайди

29 июль куни Қирғизистон Президенти Садир Жапаров “Қирғиз Республикасининг айрим қонун ҳужжатларига ўзгартишлар киритиш тўғрисида”ги қонунни имзолади.

Қайд этилишича, қонуннинг мақсади давлат ҳокимияти органларига фуқароларнинг ишончини ошириш, юқори мартабали шахслар ва махсус мақомга эга давлат вакиллари орасида бенуқсон обрў-эътиборни шакллантириш, шунингдек, қонун устуворлигини таъминлашдан иборат.

Қонунга кўра эндиликда судланган шахслар мамлакат Президенти лавозимига, Жогорку Кенеш депутатлигига, Вазирлар Маҳкамаси раиси ва бошқа ижро ҳокимияти раҳбарлигига, Марказий сайлов ва референдумлар комиссияси аъзолигига, Миллий банк раиси, унинг ўринбосарлари ва бошқарув аъзолигига, Ҳисоб палатаси аудиторлигига сайлана олмайди.

Бундан ташқари, диний арбоблар ўз фаолиятларини тўхтатган кундан бошлаб 5 йил ичида президентлик ёки депутатлик лавозимига номзод бўлиш ҳуқуқига эга эмас.

Қонун расман эълон қилинган санадан ўн кун ўтиб кучга киради.

Мактабларда 10 баллик баҳолаш тизими жорий этилади

Тожикистонда янги баҳолаш тизими жорий йилнинг 1 сентябридан бошлаб кучга киради. Мамлакат таълим ва фан вазири Раҳим Саидзоданинг таъкидлашича, янги баҳолаш тизимига ўтиш миллий таълим тизимини халқаро стандартларга яқинлаштириш мақсадида амалга оширилмоқда. Ҳозирда янгиланган мактаб журналлари ва бошқа ҳужжатларни 10 баллик тизимга мослаштириш ишлари якунланяпти.

Мутахассислар янги тизим тожик мактаблари битирувчилари хориждаги олий таълим муассасаларига киришда дуч келаётган айрим тўсиқларни бартараф қилишга ёрдам беришини қайд этишаётир. Шунингдек, у ўқувчиларнинг билим ютуқларини янада аниқ ва мослашувчан баҳолаш ҳамда уларни ўқишга рағбатлантириш имконини беради.

Интернет хабарлари асосида
Шарофиддин ТЎЛАГАНОВ («Халқ сўзи») тайёрлади.

2026 йилдан ҳар икки йилда 1 марта эстрада санъати бўйича Ботир Зокиров номидаги халқаро кўрик-танлов ўтказиб борилади.

Халқ сўзи
Народное слово

МУАССИСЛАР:
Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Қонунчилик палатаси Кенгаши,
Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Сенати Кенгаши

Бош муҳаррир Ўткир РАҲМАТОВ

2020 йил 25 мартда Ўзбекистон Республикаси Президенти Администрацияси ҳузуридаги Ахборот ва оммавий коммуникациялар агентлигида 0001-рақам билан рўйхатга олинган. Нашр индекси — 229. Буюртма Г — 842. 10 592 нусхада босилди, ҳажми — 3 табоқ. Офсет усулида босилган. Қоғоз бичими А—2. Баҳоси келишилган нархда.

Газетамиз ҳақидаги маълумотларни юклаб олиш учун QR-кодини телефонингиз орқали сканер қилинг.

ТЕЛЕФОНЛАР:
Девонхона 71-259-74-51; котибият 71-259-74-53; эълонлар 71-259-74-87.

ISSN 2010-8788

Таҳририятга келган қўлёзмалар тақриз қилинмайди ва муаллифга қайтарилмайди.
Газетанинг етказиб берилиши учун обунани расмийлаштирган ташкилот жавобгар.
Газета таҳририят компьютер марказида терилди ҳамда оператор М. Бегмуратов томонидан саҳифаланди.
Газетанинг полиграфик жиҳатдан сифатли чоп этилишига “Шарқ” нашриёт-матбаа акциядорлик компанияси масъул. Босмахона телефони: 71-233-11-07.

• МАНЗИЛИМИЗ:
100066,
Тошкент шаҳри,
Ислом Каримов кўчаси, 55-уй.
Навбатчи муҳаррир — С. Мамиров.
Мусаҳҳиҳ — Ш. Машраббоев.

“Шарқ” нашриёт-матбаа акциядорлик компанияси босмахонаси. Корхона манзили: Буюк Турон кўчаси, 41. ЎзА якуни — 21.20 Топширилди — 00.40 1 2 3 4 5 6